

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra společenských věd

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Dějiny městyse Polešovice a historie místního školství

Bc. Jana Dvouletá

Olomouc 2024

PhDr. Pavel Kopeček, Ph.D.

Anotace

Jméno a příjmení:	Bc. Jana Dvouletá
Katedra:	Katedra společenských věd
Vedoucí práce:	PhDr. Pavel Kopeček, Ph.D.
Rok obhajoby:	2024

Název práce:	Dějiny městyse Polešovice a historie místního školství
Název v angličtině:	The history of town Polešovice and the history of local education
Zvolený typ práce:	bakalářská práce
Anotace práce:	Bakalářská práce s názvem Dějiny městyse Polešovice a historie místního školství si klade za cíl postihnout nejdůležitější události a mezníky v historii městyse Polešovice na Uherskohradištsku, a sice od prvních písemných zmínek o Polešovicích až do současné doby. Druhá část práce je pak věnována přehledu vývoje základního školství v městyse dovedeného až do současnosti.
Klíčová slova:	Polešovice, dějiny školství
Anotace v angličtině:	The bachelor's thesis entitled History of the town of Polešovice and the history of local education aims to cover the most important events and milestones in the history of the township of Polešovice in the Uherskohradiš' region, namely from the first written mentions of Polešovice to the present day. The second part of the work is devoted to an overview of the development of basic education in the town up to the present day.
Klíčová slova v angličtině:	Polešovice, history of education
Přílohy vázané v práci:	9
Rozsah práce:	50 stran
Jazyk práce:	český jazyk

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s názvem *Dějiny městyse Polešovice a historie místního školství* vypracovala samostatně na základě uvedených pramenů, literatury a dalších informačních zdrojů, a pod odborným vedením PhDr. Pavla Kopečka, Ph.D.

V Olomouci dne 14. 6. 2024

.....
Jana Dvouletá

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala PhDr. Pavlu Kopečkovi, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce a cenné připomínky a rady, které mi byly při psaní práce velmi nápomocné. Mé poděkování patří rovněž zaměstnancům Státního okresního archivu v Uherském Hradišti za zpřístupnění obecních a školních kronik městyse Polešovice, bez nichž by nebylo možné toto téma zpracovat.

Obsah

Úvod.....	6
1 Dějiny městyse Polešovice	7
1.1 Poloha a charakteristika městyse.....	7
1.2 Počátky osidlování a založení Polešovic.....	8
1.3 Polešovice od středověku do 19. století.....	9
1.4 Polešovice v letech 1901–1945	13
1.5 Polešovice po r. 1945 a v období socialismu.....	16
1.6 Polešovice od r. 1989 do současnosti	20
2 Historie školství v Polešovicích.....	27
2.1 Počátky školství v Polešovicích (1706–1869).....	27
2.2 Obecná a měšťanská škola v Polešovicích (1869–1948)	28
2.3 Národní a střední škola v Polešovicích (1948–1956).....	33
2.4 Základní škola Polešovice (1956–současnost).....	35
Závěr.....	40
Seznam použitých pramenů	42
Seznam použité literatury.....	42
Seznam použitých elektronických zdrojů	44
Seznam příloh.....	46

Úvod

Polešovice na Uherskohradištsku oplývají dlouhou historií a rovněž místní školství doznalo v průběhu své existence značných změn. Bakalářská práce s názvem *Dějiny městyse Polešovice a historie místního školství* si klade za cíl popsat historii městyse od jeho počátků do současnosti a rovněž podat ucelený přehled vývoje místního základního školství v kontextu vývoje základního školství v českých zemích dovedený až do současné doby. Motivace k výběru tématu byla především osobní, neboť mě jakožto polešovickou rodačku velmi zajímá místní historie, a s ohledem na obor mého studia také historie místního školství.

Práce je členěna do dvou stěžejních kapitol. První z nich se věnuje historii Polešovic a snaží se postihnout nejdůležitější momenty v historii městyse od samotných počátků osídlení a prvních písemných zmínek až do dnešních dní. Kapitola je rozčleněna do dílčích kapitol věnujících se jednotlivým časovým etapám vývoje a jeho specifickým. Druhá kapitola je pak věnována přehledu vývoje základního školství v Polešovicích dovedeného až do současnosti, přičemž její podkapitoly reflektují existenci jednotlivých škol v příslušných obdobích. Důraz je rovněž kladen na provázání vývoje školství s celkovou situací v českých zemích a to, jak se tyto strukturální změny promítly do školství v městyse.

Při psaní práce byly využity primární prameny k historii Polešovic a místního školství v podobě kronik městyse a školních kronik uložených ve Státním okresním archivu Uherské Hradiště. Dále se práce opírá o důkladné studium monografií o městyse, místního periodika, sekundární literatury důležité pro širší zakotvení dějin Polešovic a internetových stránek městyse a místní základní školy. Informace důležité pro poznání místní historie a školství byly v jednotlivých pramenech ve vzájemném souladu a nedocházelo k větším odchýlkám, proto je možné je považovat za relevantní, nicméně je třeba brát v úvahu, že některé události byly do kronik zapisovány až zpětně, např. v období válečných konfliktů. Rovněž je třeba mít na paměti, že byly kroniky psány za účelem veřejné prezentace obce a s cílem formovat společenské vědomí, dá se tedy předpokládat, že ty informace, které by vyznívaly nelichotivě, nemusely být všechny nutně zaznamenány.

Metodologie použitá v rámci této práce je založena na důkladném studiu a analýze primárních pramenů a odborné literatury. Využívá historické metody přímé, která vychází ze získávání informací přímo obsažených v pramenech, a využívá diachronního postupu, jenž zkoumá vývoj chronologicky a v menších územních celcích, a snaží se veškeré proměny komplexně popsat.

1 Dějiny městyse Polešovice

1.1 Poloha a charakteristika městyse

Městys Polešovice se nachází na území Zlínského kraje, zhruba 10 km jihozápadně od okresního města Uherské Hradiště. Celkový výměr katastru obce činí 1309 ha¹ a k 1. lednu roku 2023 měly Polešovice 2020 obyvatel.² Samotný název Polešovice je pravděpodobně odvozen od označení městyse jako vsi lidí Polešových, a sice v souvislosti se služebným postavením místních obyvatel.³ Ve znaku Polešovic se odráží vinařský charakter městyse, který se s Polešovicemi pojí už od jejich vzniku. V modrém štítě je červená zeď se čtyřmi stínkami a na ní vodorovně zelený hrozen vína se dvěma zelenými listy. Uprostřed zdi vyrůstají dva vzhůru postavené a od sebe odvrácené palmové listy (viz příloha 1). Zeď ve znaku odkazuje na status městečka, hroznové víno připomíná vinařství, které bylo v minulosti zásadním zdrojem obživy pro mnoho zdejších obyvatel, a palmové ratolesti údajně symbolizují radost obyvatel Polešovic z povýšení vsi na městečko.⁴

Z hlediska geomorfologického se obec dělí na dva celky. V nížinné části východně od silnice, která Polešovice spojuje se sousedními vesnicemi Nedakonice a Moravský Písek, se rozkládá údolní niva patřící do Dolnomoravského úvalu. Část na západ pak náleží k Žeravicko-polešovické pahorkatině, která je spolu s dalšími vrchovinami a pahorkatinami součástí Středomoravských Karpat.⁵ Obcí protékají dva potoky. První, tzv. Polešovický potok, jehož dva prameny se slévají v intravilánu obce, je hlavním zdrojem vody pro oba polešovické rybníky. Druhým potokem je Kladиковský potok, který dále protéká do sousedního okresu Hodonín. Veškeré povrchové vody z území obce odvádí řeka Morava.⁶ V minulosti byla krajina Polešovicka značně zalesněná, avšak mimořádným odlesněním získala ráz zemědělské krajiny. Svou dnešní podobou představují Polešovice svahovou vinařsko-zemědělskou obec. Z hlediska klimatického patří do oblasti teplé, mírně suché

¹ ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1995*. Velehrad: Historická společnost Starý Velehrad, 1995. ISBN 80-901836-1-1, s. 7.

² Počet obyvatel v obcích - k 1. 1. 2023. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2024-04-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112023>

³ ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1995*, s. 50.

⁴ DŘÍMAL, Jaroslav a Ivan ŠTARHA. *Znaky a pečeti jihomoravských měst a městeček*. Brno: Blok, 1979, s. 310.

⁵ DEMEK, Jaromír a Peter MACKOVČIN, ed. *Zeměpisný lexikon ČR: Hory a nížiny*. 3. Brno: Mendelova univerzita, 2014. ISBN 978-80-7509-113-0, s. 488.

⁶ Mapy - prohlížení. *Národní geoportál INSPIRE* [online]. [cit. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://geoportal.gov.cz/web/guest/map>

s mírnou zimou, pedologicky zde převládají hnědozemě. Nejvyšší nadmořská výška v katastru čítá 357,9 m n. m., nejnižší bod pak 172 m n. m.⁷

1.2 Počátky osidlování a založení Polešovic

První písemná zmínka o Polešovicích pochází z roku 1220, kdy je polešovická ves společně s dalšími osadami zmíněna jako nově nabytá součást majetku nedalekého cisterciáckého kláštera na Velehradě.⁸ Archeologické nálezy však dokládají, že počátky osídlení v rámci dnešního katastru obce spadají do doby mnohem starší, neboť přírodní poměry v této oblasti byly velmi příznivé i v dřívějších dobách. Ojedinelé nálezy datované do období mladého paleolitu potvrzují spíše krátkodobou přítomnost člověka než trvalejší osídlení tohoto území,⁹ nicméně od období neolitu až do mladší doby železné již máme k dispozici archeologické nálezy včetně nálezů sídlištních objektů dokládajících kontinuální osídlení této oblasti.¹⁰ Další a výraznější vlna osídlení, která je charakteristická větším rozšířením zemědělství, hutnictví a zahuštěním sídlištních objektů, se pak pojí s časně slovanským a předvelkomoravským obdobím a pokračuje i v době existence Velké Moravy, kdy prostor dnešních Polešovic náležel do zemědělského zázemí aglomerace Starého Města a Uherského Hradiště.¹¹

O následném osídlení Polešovicka se vedle archeologických pramenů dozvídáme už také díky pramenům písemným. K roku 1141 je poprvé zmíněna osada Záblačany, jejíž část náležela nedalekému spytihněvskému velkofarnímu kostelu.¹² Druhá písemná zmínka o Záblačanech se pojí s rokem 1228, kdy Přemysl Otakar I. bere do své ochrany nově založený cisterciácký klášter na Velehradě, a spolu s tím rovněž potvrzuje jeho statky, mezi nimiž je uvedena i část Záblačan.¹³ Vrcholný rozkvět osady je datován od 11. až do počátku 13. století, kdy byly Záblačany neopevněnou shlukovou vesnicí se zemědělským zázemím a s usedlostmi řazenými do volnějších dílčích skupin. Spolehlivě je zde archeologicky

⁷ ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1995*, s.12 a 15.

⁸ DŘÍMAL, Jaroslav a Ivan ŠTARHA. *Znaky a pečeti jihomoravských měst a městeček*, s. 310.

⁹ SNÁŠIL, Robert a Lev ZACHAR. Nález dvou mamutích klů u Moravského Písku. *Přehled výzkumů*. 1972, **16**(1), 15–17. ISSN 0528-631X, s. 15.

¹⁰ GEISLEROVÁ, Kateřina a David PARMA, ed. *Výsledky výzkumů 2005–2010. Výzkumy - Ausgrabungen 2005-2010*. 2013. ISBN 978-80-86399-28-7, s. 274.

LEČBYCH, Marek. Keramický depot z Polešovic. *Pravěk: časopis moravských a slezských archeologů: Nová řada*. 2004, **14**(1), 207–218. ISBN 80-86399-25-7, s. 216.

¹¹ ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1995*, s. 30–31.

¹² KOVÁČIK, Peter. Záblačany, jejich ekonomika a služební organizace. *Archaeologia historica*. 1999, **24**(1), 81–90. ISSN 0231-5823, s. 81.

¹³ ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1995*, s. 33.

doložena výroba dehtu a železa, zatímco hrnčířství, textilnictví, zpracování dřeva, kůží a další odvětví lze s ohledem na jejich rozsah považovat spíše za podomácká řemesla.¹⁴

Vedle Záblačan se na katastru dnešních Polešovic měly nacházet ještě další dvě menší osady, které ale nebyly blíže archeologicky zkoumány, a proto nemáme k jejich existenci a bližšímu fungování k dispozici více informací. Do této doby velmi pravděpodobně spadají také počátky dnešního městyse Polešovice, o kterých se dozvídáme z listiny olomouckého biskupa Roberta adresované klášteru na Velehradě k již výše zmíněnému roku 1220. V této souvislosti jsou Polešovice připomínány nikoliv jako nově založená osada, ale již jako déle existující a rozvinutá ves, a je tedy zřejmé, že k samotnému vzniku vsi muselo dojít již dříve.¹⁵ Přesnější datace vzniku Polešovic však není zatím s ohledem na stav pramenné základny možná.¹⁶ Další rozvoj Polešovic se pak pojí se zánikem Záblačan, jenž bývá někdy spojován s vojenskými taženími v polovině 13. století, nicméně jako pravděpodobnější se jeví možnost, že Záblačany zanikly z důvodu změn sídelních struktur za účelem scelování klášterních pozemků a zvýšení efektivity hospodaření, pozorovatelných v rámci celého prostoru Moravy. V důsledku těchto změn nejspíše došlo k přesídlení obyvatel do blízkých Polešovic, které zaznamenávají ekonomický růst, a zároveň byly nepochybně pro velehradský klášter důležitější také z hlediska církevního a hospodářského, což se ukázalo v následujícím období.¹⁷

1.3 Polešovice od středověku do 19. století

Historie Polešovic je od roku 1220 až do konce 18. století úzce svázána s velehradským klášterem, ke kterému byli obyvatelé Polešovic vázáni coby jeho poddaní. Od poloviny 13. století se zde nacházel hospodářský dvůr cisterciáckého řádu označovaný jako grangrie, který obhospodařovali laičtí členové řádu. Polešovičtí poddaní kláštera jim byli povinni v rámci roboty s pracemi na dvoře, na polích i vinicích pomáhat.¹⁸ Právě polešovické vinohrady měly svůj podíl na hospodářském rozmachu kláštera na Velehradě, který v době 13. a 14. století konkuroval svým majetkem olomouckému biskupství. O ekonomickém významu polešovických vinohradů svědčí rovněž fakt, že jejich vlastnictví bylo předmětem

¹⁴ KOVÁČIK, Peter. Záblačany, jejich ekonomika a služební organizace. *Archaeologia historica*, s. 87.

¹⁵ ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1955*, s. 33 a 54.

¹⁶ Tamtéž, s. 50.

¹⁷ KOVÁČIK, Peter. Záblačany, jejich ekonomika a služební organizace. *Archaeologia historica*, s. 81–83.

¹⁸ ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1955*, s. 55–57.

sporů až do r. 1592.¹⁹ V roce 1555 byla větší část vinogradů prodána olomouckému biskupovi, čímž se obyvatelé městečka stali poddanými dvou vrchností.²⁰

První písemná zpráva o existenci polešovického kostela, pravděpodobně románského, se váže k r. 1320, avšak bližší informace o kostele jsou zaznamenány až k roku 1421 v souvislosti s událostmi husitských válek.²¹ Koncem r. 1420 založili jihomoravští husité tábor v sousední vsi Nedakonice a v lednu roku 1421 přepadli velehradský klášter, vyplenili ho a vypálili. Také blízké Polešovice, jakožto součást velehradského majetku, upoutaly pozornost husitů, a jejich zájem byl ještě více umocněn skutečností, že ve vsi žilo německé obyvatelstvo.²² V období 13. a 14. století byly totiž Polešovice osídleny Němci.²³ V létě roku 1421 husité vpadli také do Polešovic a zničili místní kostel, odkud odvezli opracované kameny na stavbu dalšího husitského opevnění, kostelní zvony a veškeré náčiní užívané při bohoslužbách. Místního faráře Mikuláše se snažili násilím donutit ke konverzi k husitství, což ale odmítl, a proto jej upálili. Stejný osud stihl i polešovického kaplana Václava při druhém husitském vpádu v r. 1427.²⁴ O tom, zda byl kostel následně opraven nebo byl postaven zcela nový, se zprávy nedochovaly, stejně tak jako bližší časové určení stavebních změn, kterými kostel pravděpodobně nabyl, s ohledem na panující období, gotické podoby. V písemných pramenech je bezpečně zachycen až v polovině 15. století v souvislosti s jeho zasvěcením svatému Petru a Pavlovi.²⁵

Po husitských válkách postupně klášter na Velehradě ekonomicky strádal a Polešovice byly opakovaně dávány do zástavy do rukou bohatých šlechticů. V r. 1545 se však situace pro Polešovice výrazně zlepšila v souvislosti s odkoupením odúmrti od opata velehradského kláštera, čímž ves nabyla majetek, ze kterého jí proudil zisk. Dlouhodobé udržování dobrých vztahů s velehradským klášterem se Polešovicím vyplatilo, neboť v roce 1595 císař Rudolf II. z podnětu opata Ekarda udělil Polešovicím privilegium (viz příloha 2), na základě kterého byly povýšeny na městečko. Získaly právo konat každé úterý trh týdně a také dva výroční

¹⁹ MĚŠTÁNEK, Tomáš. *Polešovické vinohrady ve 2. polovině 16. století*. Uherské Hradiště: Autor za finanční podpory starosty a rady obce Polešovice, 2002, s. 6 a 36.

²⁰ ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1955*, s. 65.

²¹ ŽELEZNÍK, Milan. *Polešovice: Kostel sv. Petra a Pavla*. Uherské Hradiště: Ottobre 12, 2022. ISBN 978-80-86528-731, s. 16.

²² HOSÁK, Ladislav. Dějinné zprávy městečka Polešovic – text napsaný Ladislavem Hosákem a vložený do obecní kroniky. In: *SOka UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 1, obecní kronika (1945–1961)*, 1953, s. 159.

²³ HOSÁK, Ladislav a Rudolf ŠRÁMEK. *Místní jména na Moravě a ve Slezsku II*. Praha: Academia, 1980, s. 277.

²⁴ HOSÁK, Ladislav. Dějinné zprávy městečka Polešovic – text napsaný Ladislavem Hosákem a vložený do obecní kroniky. In: *SOka UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 1, obecní kronika (1945–1961)*, s. 159–160.

²⁵ ŽELEZNÍK, Milan. *Polešovice: Kostel sv. Petra a Pavla*, s. 16.

trhy, v den sv. Petra a Pavla a v den obrácení sv. Pavla.²⁶ Spolu s tím získaly právo používat vlastní znak a pečeť. Na pečeti s průměrem 37 mm je znázorněn polešovický znak zasazený do barokního štítu a v opisu pečeti je uveden nápis *SIGILVM OPIDVLI POLESSOVIENSIS 1602*. Polešovice si pečeť opatřily až se zpožděním v r. 1602 a používaly ji až do první poloviny 19. století, přičemž v průběhu tohoto období se měnil jen tvar štítu. K pečetění listin byl užíván zelený pečetní vosk.²⁷

Povýšení Polešovic znamenalo zvýšení jejich prestiže a jejich další ekonomický vzestup. I nadále bylo městečko povinno pravidelně odvádět vrchnosti církevní desátek a feudální daň v naturální i peněžité formě.²⁸ V pobělohorském období docházelo ze strany velehradských opatů k zabírání půdy uvolněné po poddaných v důsledku válečných událostí s cílem rozšířit klášterní majetek, nicméně postupně začali zabírat i obdělávanou půdu dosud zde žijících obyvatel městečka. Nespokojenost s tímto počínáním společně s navyšováním robotní povinnosti a snižováním hospodářského a sociálního postavení vesnice na začátku 30. let 17. století vyvrcholila vzpourou proti vrchnosti, která byla opatem Greifenfelsem potlačena. Nelibost poddaných však přetrvávala i nadále a docházelo k dalším vzpourám, zejména pak během 18. století, kdy nabývaly na síle v celé monarchii.²⁹

Výstavba současného kostela sv. Petra a Pavla (viz příloha 3), který je největším barokním kostelem na území bývalého velehradského panství, probíhala v letech 1725–1734. Jeho podobu měl na starost italský stavitel, sochař a štukatér Baltazar Fontana a svou vnitřní výzdobou se velmi podobá velehradskému kostelu, jehož stavba probíhala ve stejném období. K vysvěcení polešovického kostela došlo 9. října 1735, týden po vysvěcení kostela na Velehradě. K dalším úpravám kostela došlo až v druhé polovině 19. století, kdy byla v r. 1877 obnovena výmalba a zlacení interiéru a v r. 1888 opravena přilehlá fara, kostelní zeď a hospodářské zázemí kostela.³⁰ V roce 1897 musela být po zásahu bleskem opravena hlavní věž kostela a byl na ní zřízen bleskosvod v zájmu zamezení podobných poškození kostela.³¹

²⁶ ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1955*, s. 60–62.

²⁷ ČOUPEKOVÁ, Jaromíra a Jiří ČOUPEK. *Pečetě obcí okresu Uherské Hradiště*. ONV Uherské Hradiště pro Okresní archiv a Slovácké muzeum v Uh. Hradišti, 1977, s. 34–35.

²⁸ ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1955*, s. 62 a 64–65.

²⁹ Tamtéž, s. 69–71.

³⁰ ŽELEZNÍK, Milan. *Polešovice: Kostel sv. Petra a Pavla*, s. 19–21.

³¹ SOKA UH, fond Národní škola Polešovice, inv. č. 411, *školní kronika (1890–1922)*.

Zásadní změny pro obyvatele Polešovic přinesly události konce 18. a začátku 19. století. V roce 1782 vydal císař Josef II. v duchu svých církevních reforem nařízení o zrušení klášterů, jež se nevěnovaly zdravotnické nebo vzdělávací činnosti. Rušení klášterů se dotklo v roce 1784 také velehradského cisterciáckého kláštera, čímž se Polešovice vymanily alespoň na čas ze závislosti na církevní vrchnosti.³² Původní velehradský majetek nově přešel pod správu moravsko-slezské komise pro zcizování státních statků, která v květnu roku 1837 celé panství prodala do rukou Jiřího Šimona, svobodného pána ze Siny. Ten postupně jednotlivá hospodářství pronajímal a stejně tomu bylo i v případě Polešovic. Vlastnictví se znovu změnilo v listopadu r. 1883, kdy panství přešlo do vlastnictví katolického spolku arcibiskupství v Olomouci. Tento vývoj související s vlastnickými změnami po vymanění se ze závislosti na velehradském klášteře měl pozitivní dopad na celkový rozvoj polešovického hospodářství a vinařství,³³ nicméně i přesto došlo od 60. do 90. let 19. století k poklesu pěstování vinné révy téměř o polovinu oproti dřívějšímu stavu, a původní vinohrady byly přeměněny v zemědělskou půdu.³⁴

Správu obce měl na starost purkmistr, mladší purkmistr, obecní starší a k tomu byl v městečku přítomen i rychtář volený vrchností, který ji zastupoval při jednáních, dohlížel na dodržování pořádku v městečku a vybíral daně. Změnu ve státní správě přinesl rok 1850, kdy se v čele nově samosprávné obce v okrese Uherské Hradiště ocitl obecní výbor a z něj volené představenstvo složené ze starosty a dvou radních, jejichž počet postupem času vzrostl na pět. Do roku 1892 tvořilo obecní výbor 24 členů, poté se počet zástupců výboru navýšil na 30. Prvním starostou byl zvolen Jan Mléčka a dohled nad hospodařením v obci měl na starost obecní hospodář (v pozdějších letech obecní pokladník) a obecní písař (později obecní tajemník). Dále byli v Polešovicích voleni strážník, ponocní, polní a vinohradní hlídači, kostelník a hajní.³⁵

Začátek druhé poloviny 19. století znamenal pro obyvatele Polešovic těžkou zkoušku. V červenci r. 1866 prošla pruská vojska v rámci válečného tažení Polešovicemi, vydrancovala je a po odchodu vojáků se zde rozmohla epidemie cholery, v důsledku které zemřelo asi 300 obyvatel. Vedle toho se přidala i nepřízeň počasí a požár, který zasáhl 110 budov. Tato situace vedla ke zřízení Občanské záložny, která svým financováním napomohla rozvoji

³² ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1955*, s. 55 a 75.

³³ Tamtéž, s. 86.

³⁴ SOKA UH, fond Národní škola Polešovice, inv. č. 411, *školní kronika (1890–1922)*.

³⁵ ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1955*, s. 89–90.

místního hospodářství. V r. 1882 byla přesunuta do nové budovy (viz příloha 4).³⁶ Velké změny byly provedeny také v oblasti infrastruktury a propojení Polešovic s okolními vesnicemi a městy. V r. 1896 zde byl zřízen telegraf a od r. 1877 byla v Polešovicích otevřena pobočka pošty. V roce 1880 byla v Polešovicích vystavěna vlaková zastávka v rámci Severní Ferdinandovy dráhy, na které jezdil vlak už od r. 1839, a v červnu r. 1891 byla otevřena nová silnice spojující Polešovice a sousední vesnice Vážany a Ořechov.³⁷ První obecní vodovod byl zřízen před r. 1870 pro místní hospodářský dvůr.³⁸ Všestranný rozvoj obce vedl k postupnému zvyšování počtu obyvatel a k roku 1890 měly Polešovice asi 2250 obyvatel a 448 domů.³⁹

K roku 1870 se datuje počátek spolkového života v Polešovicích. Prvními spolky byly Občanská záložna a Čtenářský spolek Polešov (po r. 1874 Katolická politická jednota).⁴⁰ Při Čtenářském spolku vznikla v r. 1870 první obecní knihovna, kterou spolek v r. 1920 daroval obci.⁴¹ V 70. letech zahájily svou činnost Spolek singulárních domkařů a Živnostenský spolek Svorná víla. V 80. a 90. letech se přidal Archeologický spolek Velehrad, Dobrovolný hasičský sbor, Matice hodonská, Čtenářský zábavní spolek a v r. 1900 vznikl římskokatolický spolek Jednota sv. Petra a Pavla.⁴²

1.4 Polešovice v letech 1901–1945

Až do začátku 1. světové války život v městečku plynul v poklidném duchu a Polešovice se nacházely v období hospodářské prosperity (viz příloha 5). V r. 1908 byla otevřena Rolnická mlékárna fungující v letech 1908–1910 a znovu od roku 1921, v r. 1911 zahájila provoz místní cihelna. Obyvatelé Polešovic našli uplatnění také na železnici, místním hospodářském dvoře nebo v drobných soukromých podnicích věnujících se řemeslům a obchodu. Po vypuknutí války se Polešovice aktivně zapojily do podpory Rakouska-Uherska a probíhaly zde sbírky ošacení, léčivých bylin a sbírky finanční, které měly přispět na splácení válečných půjček.⁴³ V dubnu r. 1915 se v obci konala rovněž sbírka kovů k válečným účelům.⁴⁴ Vlna podpory ovšem postupně slábla v souvislosti s tím, jak na obyvatele dopadaly válečné hrůzy, a ztěžovaly se životní podmínky ruku v ruce s nárůstem

³⁶ Tamtéž, s. 89.

³⁷ SOKA UH, fond Národní škola Polešovice, inv. č. 411, *školní kronika (1890–1922)*.

³⁸ ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1955*, s. 91.

³⁹ SOKA UH, fond Národní škola Polešovice, inv. č. 411, *školní kronika (1890–1922)*.

⁴⁰ ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1955*, s. 146.

⁴¹ SOKA UH, fond MNV Polešovice, *obecní kronika (1995–2007)*, s. 125–126.

⁴² ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1955*, s. 146.

⁴³ Tamtéž, s. 94 a 96.

⁴⁴ SOKA UH, fond Národní škola Polešovice, inv. č. 411, *školní kronika (1890–1922)*.

cen, zabíráním potravin a odchodem místních mužů do bojů, z nichž 27 působilo v Československých legiích. Od r. 1917 se množil počet dezertérů, kteří se skrývali v nedalekých Buchlovských horách, a někteří z nich se objevovali i v Polešovicích, v důsledku čehož bylo v obci přítomno vojsko. Během války zahynulo v bojích 47 místních mužů a řada dalších utrpěla zranění a stali se z nich váleční invalidé. Na jejich památku byl v r. 1916 vystaven kříž a v r. 1920 zhotovena socha Panny Marie Sedmibolestné od olomouckého sochaře Julia Pelikána.⁴⁵ Vedle války život místních nepříznivě ovlivnila i vlna španělské chřipky, na jejíž následky zemřelo mnoho obyvatel včetně dětí.⁴⁶ Důležitou změnou, která měla dopad na zkvalitnění každodenního života obyvatel Polešovic, byla elektrifikace městečka v roce 1926. Vedle toho byla zahájena jednání o zřízení telefonu.⁴⁷ V roce 1927 občané Polešovic svépomocí postavili budovu Lidového domu s kinem, kam se soustředil společenský život v obci (viz příloha 6).⁴⁸

Konec 1. světové války vítali obyvatelé Polešovic s nadšením, stejně tak jako vznik Československé republiky a vymanění se ze závislosti na Rakousku-Uhersku. O vzniku nového státu se místní dozvěděli neprodleně ještě 28. října večer prostřednictvím telegrafu a následovaly velké oslavy této významné události.⁴⁹ Nadšení obyvatel postupně vyprchalo s tím, jak rostlo sociální napětí, země se potýkala s následky války a od konce 20. let také s hospodářskou krizí, která měla neblahý dopad na místní podnikání a růst nezaměstnanosti dělníků. Tuto situaci se podařilo stabilizovat až v 1935. V důsledku rostoucího vlivu komunistických myšlenek se tyto tendence projevíly také v Polešovicích, nicméně v r. 1925 byla situace alespoň částečně stabilizována přerozdělením nově získaných pozemků o velikosti 66 ha po parcelaci velehradského dvora bezzemkům.⁵⁰

Dne 16. června roku 1919 se konaly první volby do obecního zastupitelstva po vzniku Československé republiky, jejichž výsledek nebyl kvůli dřívějšímu ukončení voleb uznán platným, a proto se konaly opětovně 16. května 1920. Voleb v Polešovicích se zúčastnilo 1108 voličů a zvítězila v nich Československá sociálně demokratická strana s 47,2 % hlasů a 14 mandáty. Následovala Československá strana lidová-zemědělci s 27,88 % hlasů, čímž

⁴⁵ ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1955*, s. 94–95.

⁴⁶ SOKA UH, fond Národní škola Polešovice, inv. č. 411, *školní kronika (1890–1922)*.

⁴⁷ SOKA UH, fond Střední škola Polešovice, inv. č. 96, *školní kronika (1939–1960)*.

⁴⁸ SOKA UH, fond MNV Polešovice, *obecní kronika (1995–2007)*, s. 125.

⁴⁹ SOKA UH, fond Národní škola Polešovice, inv. č. 411, *školní kronika (1890–1922)*.

⁵⁰ ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1955*, s. 95–98.

získala 9 mandátů, a na třetím místě se umístila Československá strana lidová-domkaři s 21,57 % hlasů a 7 mandáty. Živnostensko-obchodní strana s výsledkem necelých 3 % hlasů mandát nezískala. Ve volbách parlamentních v dubnu roku 1920 získala cca 40 % Československá strana lidová, zhruba 21 % Československá strana sociálně demokratická a 15 % Komunistická strana Československa. O zbytek hlasů v objemu 7 % se dělily strany Živnostensko-obchodní, Československá strana národně socialistická a Československá národní demokracie. V zásadě se dá říci, že tyto výsledky se udržovaly po celé období trvání První republiky.⁵¹

Od konce 30. let narůstaly obavy z hrozícího válečného konfliktu a v roce 1938 a následně se začátkem 2. světové války se tyto obavy ukázaly jako oprávněné. Během tohoto období utrpěli i občané Polešovic mnohé ztráty, ani přesto však neupadali do letargie, a někteří z místních se snažili s německou okupací bojovat také prostřednictvím účasti v odbojových organizacích. Nejvýznamnější roli v tomto prostoru měla protifašistická organizace Obrana národa, jejíž členové se zabývali především šířením ilegálních letáků, sabotážemi a napomáhali Čechům, včetně mužů z Polešovic, s útekem do zahraničních armád v Anglii, Francii a do partyzánské armády maršála J. B. Tita. Někteří z místních zapojených v odboji byli při této činnosti odhaleni a vězněni, jiní zahynuli v bojích.⁵² Osvobození Polešovic rumunskou armádou dne 28. dubna 1945 bylo pro místní občany zásadní událostí, kterou vítali s nadšením, a na počest které se konala řada oslav. Ta největší proběhla 1. května 1945 a účastnil se jí také štáb rumunské divize a občanské milice složené z účastníků podzemního odbojového hnutí. Všichni společně vzdali hold padlým hrdinům odboje, obětem gestapa a koncentračních táborů, a poděkovali rumunské a sovětské armádě. Konec války vyvolal obrovskou vlnu solidarity. Obyvatelé Polešovic se ochotně zúčastnili sbírek na podporu repatriantů, znovuoobnovení vypálené obce Lidice, na Červený kříž a na podporu místních občanů, kteří přišli k úrazu vlivem válečných událostí.⁵³

Ani v 1. polovině 20. století se polešovický kostel nevyhnul opravám. V r. 1904 byla zahájena oprava interiéru kostela, během níž byly zrestaurovány varhany, nástěnné malby, štuky, zlacení a byl vyčištěn mramor. S opravami se pokračovalo i v následujícím roce, kdy byla opravena střecha kostela a fasáda. V r. 1927 byly postaveny nové věže kostela a v následujícím roce prošla renovací fasáda a byly zrekonstruovány také varhany, neboť

⁵¹ Tamtéž, s. 97.

⁵² Tamtéž, s. 100–101.

⁵³ SOKA UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 1, *obecní kronika (1945–1961)*, s. 7.

v průběhu 1. světové války byly zabráný cínové píšťaly pro válečné účely, a rovněž už byly varhany opotřebované stářím. Loď kostela prošla rekonstrukcí v letech 1937–1938 a v r. 1946 získal kostel kompletně nové varhany.⁵⁴

Období let 1901–1945 se neslo ve znamení dalšího rozkvětu společenského a kulturního života v Polešovicích. Ještě před vznikem Československé republiky vzniká v r. 1908 Mlékárenské a nákupní družstvo, v r. 1912 místní Včelařský spolek a v r. 1915 Spolek pro chov teplokrevných koní. V roce 1920 zahájil svou činnost v Polešovicích Sokol a v r. 1921 Federovaná dělnická tělovýchovná jednota, Československá obec legionářská a Družina katolických zemědělců. V r. 1923 vzniká Jednota křesťanských matek, Odbočka Jednoty železničních zaměstnanců, Otčina domkařů a chalupníků, v r. 1924 zahájila svou činnost Domovina československých domkařů a maloročníků. V roce 1926 byla založena Společnost lidového domu, v r. 1927 Farní odbor Charity sv. Ludmila a v r. 1929 místní Okrašlovací spolek. V r. 1931 se přidala Odbočka Zemského ovocnického svazu, v r. 1932 Sportovní klub Polešovice a Místní skupina Ústředního svazu tesařů, v r. 1934 Dělnický sportovní klub, v následujícím roce Vinařsko-ovocnářské družstvo a v r. 1938 Odborová jednota republikánských zaměstnanců. Nové spolky vznikaly i v nelehkém období čtyřicátých let, v r. 1941 to byl Svépomocný spolek pro chov hovězího dobytka a Vodní družstvo a v r. 1943 Spolek chovatelů výstavních a užitkových holubů.⁵⁵ Roku 1922, nikoliv v r. 1909, jak uvádí pozdější kronika,⁵⁶ byla zřízena Moravská výzkumná stanice, od r. 1953 nesoucí název Výzkumná stanice vinařská Mutěnice – pracoviště Polešovice, která se dodnes zabývá šlechtěním nových odrůd vinné révy, udržováním starých odrůd a prodejem vín.⁵⁷ Perzekuce spojená se vznikem Protektorátu Čechy a Morava znamenala pozastavení činnosti mnoha organizací, zejména Sokola a Orla.⁵⁸

1.5 Polešovice po r. 1945 a v období socialismu

Po osvobození Polešovic v roce 1945 se znovuobnovily oslavy související s českou tradicí, jako byly oslavy mistra Jana Husa, oslavy spojené s Tomášem G. Masarykem, obnovením Československé republiky apod., nicméně společně s nimi se přidávaly i oslavy Velké říjnové socialistické revoluce, oslavy výročí V. I. Lenina a u příležitosti vzpomnutí

⁵⁴ ŽELEZNÍK, Milan. *Polešovice: Kostel sv. Petra a Pavla*, s. 21 a 24–25.

⁵⁵ ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1955*, s. 146–147.

⁵⁶ SOKA UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 2, *obecní kronika (1962–1976)*, s. 19.

⁵⁷ O firmě. *Šlechtitelská stanice vinařská Polešovice* [online]. [cit. 2024-06-01]. Dostupné z: <http://ssvpolesovice.cz/index.php/ofirme>

⁵⁸ ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1955*, s. 100.

porážky českého lidu na Bílé hoře se 8. listopadu 1945 kromě československé hymny hrála už také hymna sovětská.⁵⁹ Po r. 1948 se staly běžnou součástí života obyvatel městečka manifestace zemědělců, oslavy Svátku práce, oslavy J. V. Stalina a K. Gottwalda apod.⁶⁰ V r. 1947 se občané Polešovic zapojili do sbírky brambor pro Rumunsko, kde panoval hladomor, a pomohli i finančně. Tuto pomoc chápali jako splátku Rumunům za osvobození Polešovic 28. dubna 1945. Stejně tak se zapojili do sbírky na podporu Koreje v době korejské války.⁶¹

Již před ukončením 2. světové války byly v Polešovicích postupně vytvářeny podmínky pro ustanovení místního národního výboru, jenž měl po válce nahradit obecní zastupitelstvo, a dne 29. dubna 1945 byl v prostoru Lidového domu oficiálně ustanoven místní národní výbor. Jeho hlavním cílem pro první měsíce po skončení 2. světové války bylo zajistit zásobování Polešovic a obnovit zničenou infrastrukturu.⁶² V listopadu 1945 byla místním poštovním úřadem provedena výměna protektorátních peněz za nové československé a německý majetek v katastru Polešovic byl zabrán místním národním výborem a pozemky byly připojeny k obecním.⁶³ Nejvýraznější zastoupení ve výboru v r. 1945 měla Komunistická strana Československa se 7 mandáty, Československá strana lidová získala 6 mandátů a národní socialisté 3 mandáty. Po volbách do Ústavodárného národního shromáždění v květnu roku 1946 pozice Komunistické strany v Polešovicích oslabil, neboť získala jen 8 mandátů, Československá strana lidová získala 13 mandátů, sociální demokracie 6 mandátů a Československá strana národně socialistická 3 mandáty.⁶⁴ V r. 1946 přijal místní národní výbor plán na následující léta zahrnující stavbu školní budovy, zavedení místního rozhlasu a vodovodu, úpravy komunikací v obci, koupaliště, výstavu zemědělského ústavu a mateřské školy. Mateřská škola v Polešovicích byla slavnostně otevřena od září r. 1946 v budově místní sokolovny, odkud byla v r. 1951 přesunuta do domu č. p. 229 a následně do domu č. p. 505.⁶⁵

V únoru 1948 došlo v Československu ke komunistickému převratu a Komunistická strana Československa se stala vedoucím činitelem ve státě. V důsledku toho došlo v obci k výměně členů místního národního výboru, který se v novém složení ujal vedení

⁵⁹ SOKA UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 1, *obecní kronika (1945–1961)*, s. 11–13, 20.

⁶⁰ Tamtéž, s. 58–59.

⁶¹ Tamtéž, s. 43 a 117.

⁶² ČOUPEK, Jirí, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1955*, s. 102–103.

⁶³ SOKA UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 1, *obecní kronika (1945–1961)*, s. 14 a 16.

⁶⁴ ČOUPEK, Jirí, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1955*, s. 103.

⁶⁵ SOKA UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 1, *obecní kronika (1945–1961)*, s. 23 a 33.

SOKA UH, fond MNV Polešovice, *obecní kronika (1995–2007)*, s. 128.

a hospodaření v Polešovicích.⁶⁶ Dne 30. května 1948 se konaly volby do Národního shromáždění, v nichž mělo být potvrzeno vedoucí postavení KSČ volbou jednotné kandidátky Národní fronty, nicméně takřka 20 % občanů Polešovic vyjádřilo svůj nesouhlas s nástupem nového režimu odevzdáním bílých lístků. Po roce 1948 byla v obci zahájena protináboženská kampaň, která zahrnovala zrušení veřejných náboženských průvodů, dětem věřících rodičů bylo odepřeno studium, věřícím učitelům bylo zakázáno vyučovat a nově byli ve škole žáci vychováni v duchu socialistické ideologie a prostřednictvím organizace Pionýr.⁶⁷ S nástupem komunistického režimu rovněž přestalo být užíváno statusu městyse a k jeho navrácení došlo až v r. 2007.⁶⁸ V 50. a 60 letech docházelo k dalšímu utužování komunismu, přičemž naději obyvatelům Polešovic přineslo pražské jaro a s ním související uvolnění poměrů, násilně přerušené invazí vojsk Varšavské smlouvy a následnou normalizací. Reakce na vstup spojeneckých vojsk na území Československa vyvolala u místních silnou vlnu odporu a v obci se množily nápisy a plakáty vyzývající k jejich odchodu a podporující Alexandra Dubčeka.⁶⁹

V r. 1948 byla v Polešovicích zřízena pravidelná autobusová linka vypravovaná z Ořechova do zastávky u nádraží Polešovice – Nedakonice.⁷⁰ Od r. 1950 se na místním národním výboru a příslušných matričních úřadech v souladu se zákonem konaly civilní sňatky a v r. 1950 započala jednání o zřízení Jednotného zemědělského družstva, nicméně tato myšlenka byla většinou místních jen velmi těžce přijímána. V souladu s ideologií kronikář zachycuje tehdejší náladu v obci a popisuje, že někteří zemědělci brzdili svým odporem ke kolektivnímu hospodářství celý proces, avšak někteří občané měli pro nové uspořádání pochopení.⁷¹ V r. 1950 byl vytvořen přípravný výbor JZD v Polešovicích a od 6. ledna 1951 došlo k definitivnímu zřízení družstva, jehož areál byl od r. 1961 výrazně rozšířen.⁷² V roce 1951 došlo rovněž ke vzniku výrobního družstva Kovoděl sloučením drobných soukromých dílen v obci, které se zabývaly především zakázkovou činností. Od března r. 1950 byla zprovozněna budova zdravotního střediska, jehož stavba započala v r. 1947, kde byla nejdříve otevřena zubní ordinace, ke které se do r. 1986 postupně po dalších stavebních úpravách

⁶⁶ SOKA UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 1, *obecní kronika (1945–1961)*, s. 55.

⁶⁷ ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1955*, s. 104–105.

⁶⁸ *Městys Polešovice*. [Brno]: pro městys Polešovice vydalo vydavatelství F.R.Z. agency, 2018. ISBN 978-80-88131-27-4, s. 6.

⁶⁹ ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1955*, s. 107.

⁷⁰ SOKA UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 1, *obecní kronika (1945–1961)*, s. 64.

⁷¹ Tamtéž, s. 75 a 94.

⁷² Tamtéž, s. 412.

přidali dva obvodní lékaři, dětský lékař a ženská poradna.⁷³ Od září r. 1955 byla uvedena do provozu automatická telefonní ústředna. V r. 1957 byla rozšířena místní sokolovna.⁷⁴ Proběhla rovněž přestavba polešovického kina, původně zřízeného v r. 1927, a v prosinci 1958 se obyvatelé dočkali slavnostního otevření prvního vesnického kina se širokoúhlým promítáním v dnešním Zlínském kraji.⁷⁵

V roce 1953 proběhla v Československu měnová reforma. Výměnu nových peněz obyvatelé podstoupili ve dnech 29. a 30. května 1953 a ačkoliv znamenala výrazný zásah do jejich úspor, každodenního fungování a životní rovně, není tehdejší nálada obyvatel v kronikách zachycena.⁷⁶ V r. 1964 byla rozšířena obecní kanalizace také do místní části Zábraní. K roku 1965 byla dokončena stavba sociálního zařízení místního kina a současně byla zahájena stavba autobusových zastávek, oprava okolí JZD a budovy místního národního výboru a rozšířena budova zdravotního střediska v obci o dětské oddělení. Od roku r. 1967 probíhala výstavba další části kanalizace v obci a silnice.⁷⁷ Budování v obci a její zvelebování narušila 11. července 1968 větrná smršť Olga, povětrnostní událost, která způsobila velké škody na místních budovách, infrastruktuře i úrodě.⁷⁸ Od září roku 1978 byla slavnostně otevřena nová mateřská škola, kapacitně dostačující počtu 105 dětí namísto původní, která měla kapacitu zhruba jen pro 40 dětí.⁷⁹ V r. 1980 byla započata tvorba projektové dokumentace spojená s hydrologickým průzkumem za účelem zavedení vodovodu do celé obce, neboť se opakovaně řešil problém s vodou v suchých obdobích, a samotná výstavba pak započala v r. 1988.⁸⁰ V roce 1985 byl otevřen místní Dům služeb.⁸¹

Kostel sv. Petra a Pavla prošel v 60. letech zásadní rekonstrukcí, při níž byla opravena střecha a omítka kostela, okolní zídka a namísto původní ruční obsluhy kostelních zvonů bylo zavedeno moderní elektrické a plně automatické zvonění. Při větrné smršti Olga byla poškozena střecha kostela a kostel byl vytopen, proto musela neprodleně proběhnout další

⁷³ SOKA UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 4, *obecní kronika (1985–1989)*, s. 79 a 81.

⁷⁴ SOKA UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 1, *obecní kronika (1945–1961)*, s. 196 a 253.

⁷⁵ SOKA UH, fond MNV Polešovice, *obecní kronika (1995–2007)*, s. 292–293.

⁷⁶ SOKA UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 1, *obecní kronika (1945–1961)*, s. 123.

⁷⁷ SOKA UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 2, *obecní kronika (1962–1976)*, s. 54, 90, 116 a 152.

⁷⁸ Tamtéž, s. 203.

⁷⁹ Tamtéž, s. 65.

⁸⁰ SOKA UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 4, *obecní kronika (1985–1989)*, s. 7 a 19.

⁸¹ SOKA UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 2, *obecní kronika (1962–1976)*, s. 203.

oprava střešní krytiny. Na začátku 80. let prošly generální opravou varhany a obměny se dočkaly i věžní hodiny.⁸²

Co se týká spolkového života, v r. 1945 byl založen v Polešovicích Junák, který však neměl dlouhého trvání, a v r. 1949 byl zrušen. V r. 1946 byl založen Svaz osvobozených politických vězňů (po r. 1949 Svaz bojovníků za svobodu) a Vinařská besídka. V r. 1947 zahájila činnost Farní jednota Cyrilská, v r. 1948 vzniká Družstvo zahrádkářů a Svaz české mládeže (po r. 1949 Československý svaz mládeže) a v r. 1949 Svaz československo-sovětského přátelství.⁸³ Většina spolků v Polešovicích zanikla plošně v r. 1951 na základě zákona č. 68/1951 Sb., o dobrovolných organizacích a shromážděních. V r. 1953 v budově bývalého Sokola zahájila svou činnost sjednocená tělovýchova. V březnu r. 1947 se konala první výstava vín v Polešovicích a zařadila se mezi významné každoroční akce v Polešovicích.⁸⁴ Události pražského jara se promítly také do života obyvatel Polešovic, kde došlo ke znovuobnovení dříve zrušených organizací, jako byl např. Junák nebo Tělovýchovná jednota Sokol, které svou činností přispěly k obohacení kulturního života městečka konáním akcí jako byl Fašank, Šibřinky, Hody s právem a taneční zábavy. Vedle toho v Polešovicích působil Český ovocnářský zahrádkářský svaz, Myslivecké sdružení, Tělovýchovná jednota Družstevník, Místní lidová knihovna, Dohlížecí výbor, Místní požární sbor, Svaz chovatelů drobného hospodářského zvířectva, Svaz československo-sovětského přátelství a Šlechtitelská vinařská stanice.⁸⁵ S nástupem normalizace však byla nově obnovená činnost Junáka opět potlačena, skautský majetek byl zabaven a přidělen Socialistickému svazu mládeže a členové Skautu museli čelit represím režimu. I přesto se však nadále scházeli, aby přinejmenším uchovávali při životě skautskou ideu. Znovu byl Junák v Polešovicích obnoven až po sametové revoluci.⁸⁶

1.6 Polešovice od r. 1989 do současnosti

Sametová revoluce znamenala pro obyvatele Polešovic zásadní předěl v dalším vývoji, neboť do jejich životů přinesla nové možnosti a naději v lepší budoucnost. V prosinci roku 1989 bylo založeno místní Občanské fórum a občané se radovali ze změny režimu a nově nabyté svobody, přičemž akcentovali zejména možnost svobodně cestovat.⁸⁷ Ve volbách

⁸² ŽELEZNÍK, Milan. *Polešovice: Kostel sv. Petra a Pavla*, s. 32.

⁸³ ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1955*, s. 147.

⁸⁴ SOKA UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 1, *obecní kronika (1945–1961)*, s. 41 a 129.

⁸⁵ SOKA UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 2, *obecní kronika (1962–1976)*, s. 192 a 206.

⁸⁶ SOKA UH, fond MNV Polešovice, *obecní kronika (1995–2007)*, s. 31.

⁸⁷ SOKA UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 4, *obecní kronika (1985–1989)*, s. 189–192.

konaných v červnu r. 1990 volilo 96,9 % místních občanů. Občanské fórum získalo 30 % hlasů, Společnost pro Moravu a Slezsko 27,5 % hlasů, Křesťanská a demokratická unie 22,7 % a Komunistická strana pouhých 5,7 % hlasů.⁸⁸ Výraznou změnou byl rozvoj soukromého podnikání, který měl zásadní vliv na další vývoj obce, ať už to byla místní pekárna, firmy zabývající se chladicí technikou, výrobou a montáží ocelových konstrukcí a zámečnických výrobků, elektroinstalacemi, kovovýrobou, soukromá vinařství, kamenictví, klempířství a další služby.⁸⁹ V r. 1992 se místní Zemědělsko-obchodní družstvo přetvořilo do družstva vlastníků a v r. 1997 vznikla společnost ZEAS zabývající se rostlinnou a živočišnou výrobou.⁹⁰

V r. 1995 v Polešovicích proběhly velkolepé oslavy 400. výročí povýšení Polešovic na městys spojené s etnografickou výstavou, krojovaným průvodem, za zpěvu chrámové sboru a prohlídky kostela a školy.⁹¹ K 1. lednu tohoto roku bylo k trvalému pobytu v Polešovicích hlášeno 1992 občanů.⁹² V r. 1991 byla v budově pošty a obecního úřadu otevřena obecní knihovna, která byla doposud v domě č. p. 505, kde nyní sídlí Junák. Druhá polovina 90. let přinesla zkvalitnění života místních občanů v podobě vybudování obecního vodovodu, dvou vodojemů a zavedení kanalizace v r. 1997. Každá domácnost musela být připojena na kanalizaci a čistírnu odpadních vod, která byla uvedena do provozu téhož roku. Dále obec v r. 1996 zahájila plánování zavedení telefonní kabelové sítě a projektu plynofikace obce, jejíž dokončení bylo původně plánováno v prosinci roku 1996. Telefon byl tímto rozšířen do 400 domácností.⁹³ V r. 1998 byla dokončena plynofikace obce, avšak základní škola se připojení dočkala až o rok později, stejně jako i obecní úřad, jehož budova prošla opravami.⁹⁴ V roce 1997 postihly zhruba třetinu území Moravy velké záplavy a i když Polešovice díky jejich vyšší poloze nezasáhly, místní obyvatelé neváhali poskytnout pomoc okolním vesnicím.⁹⁵ Velká pozornost byla od 90. let věnována také lékařské a zdravotní péči. Od ledna r. 1992 byla otevřena místní lékárna, která prošla privatizací v r. 1993, a v r. 1993 a 1999 zahájily svou činnost dvě zubní ordinace fungující i s lékárnou dodnes. V r. 1999 byla

⁸⁸ ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1955*, s. 108.

⁸⁹ SOKA UH, fond MNV Polešovice, *obecní kronika (1995–2007)*, s. 32–33.

⁹⁰ Tamtéž, s. 24 a 91.

⁹¹ Tamtéž, s. 9–11.

⁹² *Městys Polešovice*, s. 29.

⁹³ SOKA UH, fond MNV Polešovice, *obecní kronika (1995–2007)*, s. 2, 37 a 66.

⁹⁴ *Městys Polešovice*, s. 30.

⁹⁵ SOKA UH, fond MNV Polešovice, *obecní kronika (1995–2007)*, s. 84–85.

zahájena oprava budovy místního obecního řadu a v r. 2000 zahájena těžba písku pokračující rovněž až do dnešních dní.⁹⁶

V r. 1994 začala rozsáhlá oprava kostela trvajícím s přestávkami až do r. 2010, při níž byla zavedena kanalizace kolem celého kostela, zrekonstruovány všechny krovy, zaizolovány venkovní základy zdiva a ztuženo zdivo kostela spolu s věží kvůli lepší statické objektu, provedena kompletně nová fasáda, chodníky a vstupní dveře, zrestaurovány venkovní sochy a další kamenné elementy.⁹⁷ V r. 1996 byl kostel zapsán na seznam státních památek pod č. 3415.⁹⁸

Dne 1. ledna 2003 byly zrušeny okresy a byly nahrazeny krajskými úřady, čímž se Polešovice dostaly pod správu Zlínského kraje. V červnu roku 2003 proběhlo referendum o vstupu do Evropské unie. Z celkového počtu 1583 zapsaných voličů se k volbám dostavilo 966 a pro vstup hlasovalo 789 občanů.⁹⁹ V témže roce starosta obce Miroslav Panáček a místostarosta Stanislav Uhlíř v Praze slavnostně převzali od tehdejšího předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR dekret o udělení praporu Polešovicím, který byl slavnostně vysvěcen v r. 2004.¹⁰⁰ Na základě žádosti o navrácení statusu městyse byl Polešovicím s platností od července roku 2007 dekretem navrácen.¹⁰¹

Vedle volby v referendu o vstupu do Evropské unie měli občané Polešovic možnost vyjádřit své politické stanovisko také prostřednictvím voleb parlamentních a komunálních. V roce 2002 se ve dnech 14.–15. června konaly volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Celkový počet zapsaných voličů v Polešovicích byl 1580 a volební účast činila 62,97 %. Na prvním místě se v obci umístila Koalice KDÚ-ČSL a Unie svobody – Demokratická unie s 25,3 % hlasů, na druhém místě se umístila ČSSD s 24,59 % hlasů, následovala ODS s 22,88 % hlasů a KSČM s 13,3 % hlasů. Další kandidující strany se umístily s méně než 4 % hlasů.¹⁰²

Vedle parlamentních voleb se v roce 2002 konaly ve dnech 1.–2. listopadu také volby do obecního zastupitelstva. Bylo zapsáno celkem 1601 voličů a volební účast dosáhla 64,4 %.

⁹⁶ Tamtéž, s. 159, 169 a 187.

⁹⁷ ŽELEZNÍK, Milan. *Polešovice: Kostel sv. Petra a Pavla*, s. 32–33.

⁹⁸ SOKA UH, fond MNV Polešovice, *obecní kronika (1995–2007)*, s. 60.

⁹⁹ SOKA UH, fond MNV Polešovice, *obecní kronika (1995–2007)*, s. 301.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 300 a 323.

¹⁰¹ *Městyse Polešovice*, s. 4.

¹⁰² Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 14. - 15.6.2002. *Volby.cz: Český statistický úřad* [online]. [cit. 2024-06-13]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2002/ps451?xjazyk=CZ&xkraj=13&xokres=7202&xobec=592510>

První místo obsadila KDÚ-ČSL s 35,89 % hlasů, čímž získala 5 mandátů z 15 celkových, na druhém místě skončilo Sdružení nezávislých kandidátů „Polešovice 2000“ s 31,71 % hlasů a získalo rovněž 5 mandátů a na třetím místě se umístila ODS s 31,08 % hlasů, čímž získala také 5 mandátů. Čtvrté místo obsadila KSČM s 1,32 % hlasů bez zisku mandátu.¹⁰³

S novým tisíciletím nadále pokračovaly snahy o další rozvoj obce. V roce 2000 byl zahájen projekt znovuobnovení polešovických rybníků dokončený v r. 2004. V roce 2001 byla zahájena výstavba domu s pečovatelskou službou pro seniory vedle kostela, dokončená a vysvěcená v r. 2005.¹⁰⁴ V roce 2004 byla zahájena výstavba 22 bytů v prostoru staré sýpky naproti základní škole dokončená v r. 2006,¹⁰⁵ proběhla výměna oken na skautské klubovně, byla dokončena instalace bezdrátového rozhlasu a první část nových chodníků v obci. V roce 2005 byla na budově sokolovny vyměněna okna a udělána nová fasáda.¹⁰⁶ Následujícího roku byla zahájena rekonstrukce budovy hasičské zbrojnice a v r. 2007 probíhaly nutné opravy kanalizace. V roce 2008 byly zrekonstruovány některé úseky místní komunikace, zmodernizován místní hřbitov, vydlážděny nové chodníky v obci a obnovena místní zeleň. Rok 2009 přinesl otevření nového kulturního a sportovního zařízení v areálu základní školy, byla vyměněna okna na zdravotním středisku, zahájena oprava místní vodohospodářské infrastruktury, vysazeny další zelené plochy v městysu a dokončeny opravy hasičské zbrojnice, hřbitova a další části kanalizace.

V letech 2010–2014 pokračovaly další opravy místních komunikací a obnova vodohospodářské infrastruktury, byla provedena výměna oken na budově mateřské školy, zrekonstruována budova sokolovny, obnovena budova úřadu městyse, vysazeny další zelené plochy, dokončeny rozvody elektrické energie a osvětlení do nově vznikajících ulic. Byla zbudována rozhledna Floriánka, dětská hřiště a parkoviště, další chodníky a části komunikace, to vše za účelem zlepšení života místních obyvatel. Proběhla rekonstrukce střechy úřadu městyse, byl vytvořen biokoridor a obnoven místní lesopark Skala. V r. 2015 byly vystaveny nové schody ke kostelu, zrekonstruována další část komunikace, otevřena cyklostezka spojující Polešovice se sousedními Nedakonicemi a obnovena socha sv. Floriána.

¹⁰³ Volby do zastupitelstev obcí 01.11. - 02.11.2002. *Volby.cz: Český statistický úřad* [online]. [cit. 2024-06-13]. Dostupné z:

<https://www.volby.cz/pls/kv2002/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=1&xnumnuts=7202&xobec=592510>

¹⁰⁴ SOkA UH, fond MNV Polešovice, *obecní kronika (1995–2007)*, s. 188, 246, 323 a 347.

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 271–273 a 322.

¹⁰⁶ *Městys Polešovice*, s. 31–32.

V letech 2016–2017 byla vytvořena síť protipovodňových opatření, pokračovalo se v rekonstrukci pozemních komunikací a oprav kanalizace, budova úřadu městyse byla zateplena a získala novou fasádu, v mateřské škole bylo zrekonstruováno sociální zařízení a bylo obnoveno fotbalové hřiště.¹⁰⁷ V rozmezí let 2019–2022 byla dokončena rekonstrukce ulic Vinařská a Školní, proběhla výstavba čtyř obecních bytů v podkroví zdravotního střediska, které bylo zároveň s tím zatepleno, a byla provedena rekonstrukce budovy skautské klubovny. Byla dokončena stavba dopravního hřiště v areálu mateřské školy, cyklostezka vedoucí z Polešovic do sousedního Moravského Písku, postaveno workoutové hřiště a byl úspěšně dohotoven i projekt výstavby obecních bytů pod střediskem.¹⁰⁸ V roce 2023 byla dokončena výstavba obecního penzionu se společenským sálem vedle úřadu městyse a schválen projekt nové budovy mateřské školy s kapacitou pro více tříd a projekt revitalizace náměstí, oba plánované na další roky.¹⁰⁹

Poslední volby se v Polešovicích konaly v roce 2021 a 2022. Ve dnech 8.–9. října 2021 se konaly volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Do seznamu voličů bylo zapsáno 1606 občanů Polešovic a volební účast dosáhla 68,68 %. První místo obsadila koalice SPOLU – ODS, KDÚ-ČSL, TOP 09 se ziskem 30,77 % hlasů, následovaná stranou ANO, která v obci získala podporu 27,76 % hlasů. Na třetím místě se umístili PIRÁTI A STAROSTOVÉ s 15,52 % hlasů a na čtvrtém místě Svoboda a přímá demokracie (SPD) s 9,22 % hlasů. Další politické strany získaly v obci podporu méně než 4 % z celkového počtu hlasů.¹¹⁰

Volby do obecního zastupitelstva proběhly ve dnech 23.–24. září 2022. Celkový počet zapsaných voličů činil 1585 a volební účast byla 54,7 %. Zvítězilo Sdružení nezávislých kandidátů Polešovice s 51,05 % hlasů, čímž získalo 8 mandátů, na druhém místě se umístilo Sdružení občanů Polešovic s 31,86 % hlasů a 5 mandáty a KDÚ-ČSL získala 17,09 % hlasů

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 32–39.

¹⁰⁸ *Polešovskej přesek: Periodický tisk územně samosprávného celku*. 2022, **22**(1), s. 6.

¹⁰⁹ *Polešovskej přesek: Periodický tisk územně samosprávného celku*. 2023, **23**(2), s. 5–6.

¹¹⁰ Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 8.10. – 9.10.2021. *Volby.cz: Český statistický úřad* [online]. [cit. 2024-06-13]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2021/ps311?xjazyk=CZ&xkraj=13&xobec=592510&xvyber=7202>

a 2 mandáty.¹¹¹ Starostou Polešovic Ing. Michal Zapletal a místostarostou Mgr. Stanislav Uhlíř.¹¹²

Období nabyté svobody po r. 1989 pozitivně ovlivnilo rovněž spolkový a kulturní život v obci. V r. 1998 byly po dlouhých letech obnoveny dvě významné slavnosti, a sice Zarážení hory a po patnácti letech také Fašank.¹¹³ V témže roce byla založena místní cimbálová muzika Kapka a v r. 1999 místní Filmový klub. Velmi významný je v obci dodnes folklor a udržování této tradice spojené s velkými oslavami. Císařské hody s právem byly tradičně konány vždy třetí neděli v říjnu. Jejich součástí je hodový průvod krojovaných za zvuku dechové a cimbálové muziky, folklorní vystoupení dětí i hodové chasy. V r. 1998 došlo po letech ke změně termínu konání hodů na druhou neděli říjnovou, čímž se datum jejich konání více přiblížilo původnímu datu vysvěcení místního kostela dne 9. října 1735 olomouckým biskupem Otto Ehrenlichem, hrabětem z Ecku, a hody tak více odkazují ke svému náboženskému původu.¹¹⁴ S náboženským životem v obci souvisí také obnovení slavností Božího těla, ke kterému došlo v r. 2006. V roce 2002 byly obnoveny další místní spolky, a sice Sbor dobrovolných hasičů a Jednota Orel, od r. 2000 působí v Polešovicích folklorní spolek Drmolice a v roce 2005 se konal první ročník Žehnání vína.¹¹⁵

V současné době působí v Polešovicích celá řada spolků, jmenovitě Junák, Sdružení rodičů při Základní škole Polešovic, Folklorní sdružení Polešovice, Drmolice a Polešovjánek, pěvecké seskupení Floriánky, Myslivecké sdružení Slovácko, TJ Polešovice, Sdružení dobrovolných hasičů Polešovice II., 1. FC Polešovice, Orel, Spolek rybářů Polešovice, Český svaz včelařů a Český zahrádkářský svaz Polešovice.¹¹⁶

Městys žije velmi bohatým kulturním životem a svým občanům nabízí průměrně kolem 70 společenských akcí ročně, včetně letního kina.¹¹⁷ Občané se mohou pravidelně těšit na tradiční akce, mezi které patří například Fašank, Košť vína, Zarážení hory, Vinařské

¹¹¹ Volby do zastupitelstev obcí konané 23.09. – 24.09.2022. *Volby.cz: Český statistický úřad* [online]. [cit. 2024-06-13]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv2022/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=6&xnumnuts=7202&xobec=592510&xstat=0&xvyber=0>

¹¹² Povinné informace: Zastupitelstvo. *Městys Polešovice* [online]. [cit. 2024-06-14]. Dostupné z: <https://www.polesovice.cz/urad-1/povinne-informace/subjekt-zastupitelstvo-2.html>

¹¹³ SOkA UH, fond MNV Polešovice, *obecní kronika (1995–2007)*, s. 94 a 132.

¹¹⁴ Tamtéž, s. 28, 134 a 251.

¹¹⁵ *Městys Polešovice*, s. 24, 30–31.

¹¹⁶ Tamtéž, s. 40–69.

¹¹⁷ Spolky & sdružení. *Městys Polešovice* [online]. [cit. 2024-06-02]. Dostupné z: <https://www.polesovice.cz/organizace/spolky-sdruzeni/>

slavnosti v Polešovicích, Slovácké hody s právem a dozvuky hodů, Žehnání svatomartinského vína, Zpívání u vánočního stromu a mnohé další.¹¹⁸

¹¹⁸ *Městys Polešovice*, s. 70–90.

2 Historie školství v Polešovicích

2.1 Počátky školství v Polešovicích (1706–1869)

Nejstarší písemné zprávy o škole v Polešovicích se datují k roku 1706, kdy byla založena škola s jednou třídou a bytem pro učitele pod schody polešovického kostela, na místě dnešního domu č. p. 236.¹¹⁹ Je však pravděpodobné, že počátky školství v obci spadají do doby ještě dřívější, a souvisí s předpokládanou existencí místní farní školy.¹²⁰ Právě v 18. století dochází k zásadním změnám v oblasti fungování školství v českých zemích, které souvisely s reorganizací školství a snahou o zpřístupnění vzdělání širšímu okruhu lidí, tedy nejen dětem ze společensky významnějších rodin, ale i dětem poddaných. Závaznou právní normou se stal Felbigerův nebo také tereziánský školský řád, schválený 6. prosince r. 1774, který zaváděl všeobecnou školní vzdělávací povinnost pro chlapce i děvčata ve věku od 6 do 12 let. Vedle institucionálního vzdělávání ve školách umožňoval i vzdělávání soukromé. Nicméně už v 80. letech 18. století je všeobecná školní vzdělávací povinnost nahrazena povinnou šestiletou školní docházkou, která znamenala nutnost školu za účelem získání elementárního vzdělání přímo navštěvovat.¹²¹ Je nepochybné, že tyto změny v organizaci školství a vzdělávání měly výrazně pozitivní dopad na rozvoj gramotnosti také v Polešovicích.

Další zpráva o polešovické škole se váže k roku 1805, kdy byla škola přesunuta do domu č. p. 115, který se dále označuje také jako místo tzv. „staré školy“. Jednalo se opět o školu jednotřídní.¹²² V roce 1852 šindelová střecha školy podlehlá ničivým následkům požáru, byla ale neprodleně opravena, a škola byla znovu uvedena do provozu. V roce 1860 započala další oprava spojená tentokrát i s přestavbou, v rámci níž byla škola z kapacitních důvodů rozšířena na dvě školní světnice. Během rekonstrukce budovy se žáci vyučovali v obecním domě a od 15. srpna 1861 započalo půldenní vyučování v nové školní budově. Celodenní vyučování ve dvou třídách pak započalo až od 1. září roku 1868, kdy byli do školy přijati další vyučitelé. Dvě třídy však na celkový počet žáků stále nedostačovaly, a tak se začalo jednat o možnosti dalšího rozšíření školy.¹²³ V této době se již v rámci monarchie

¹¹⁹ SOkA UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 4, *obecní kronika (1985–1989)*, s. 74.

¹²⁰ ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1955*, s. 92.

¹²¹ ČORNEJOVÁ, Ivana, Tomáš KASPER, Dana KASPEROVÁ, Pavlína KOUROVÁ, Petr KRATOCHVÍL, Milena LENDEROVÁ, Miroslav NOVOTNÝ, Jiří POKORNÝ, Michal SVATOŠ, et al. *Velké dějiny země Koruny české: Tematická řada, sv. VII, Školství a vzdělanost*. Praha: Paseka, 2020. ISBN 978-80-7432-985-2, s. 151–152.

¹²² SOkA UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 4, *obecní kronika (1985–1989)*, s. 74.

¹²³ SOkA UH, fond Národní škola Polešovice, inv. č. 411, *školní kronika (1890–1922)*.

projednávají možnosti nové školské reformy, která nakonec vyústila v kompletní změnu struktury školství, a dosavadní triviální školy, kde se žáci učili čtení, psaní a počítání, byly nahrazeny obecným školstvím.¹²⁴

2.2 Obecná a měšťanská škola v Polešovicích (1869–1948)

Zásadní změnu v základním školství znamenalo v květnu roku 1869 přijetí zákona č. 62, známého také jako Hasnerův nebo květnový zákon. S platností od školního roku 1870/1871 byla prodloužena povinná školní docházka ze šesti na osm let, tedy až do 14 let věku žáků. Vzdělávání se vymanilo z područí církve a dostalo se zcela pod správu státu, školství mělo na starost c. k. Ministerstvo kultury a vyučování. Zákon zároveň znamenal změnu v organizaci škol, kdy namísto původních škol triviálních, normálních a hlavních vytvořil systém škol obecných a měšťanských. Obecné školy měly pět nebo osm postupných ročníků a školy měšťanské, které měly díky vyšší učitelské specializaci poskytovat vyšší vzdělání, navazovaly se svými třemi postupnými ročníky na pátý ročník obecných škol.¹²⁵

Pro období od 70. až do 90. let 19. století nemáme o škole v Polešovicích mnoho zpráv. Požadavky na rozšíření doposud dvoutřídní školy z důvodu nedostačující kapacity byly vyslyšeny až po téměř dvaceti letech a dne 20. května r. 1889 započala stavba nové školní budovy v místě budovy tzv. „staré školy“ na dnešním č. p. 115. Stavba nové školy byla dohotovena již k 18. říjnu toho roku a 21. října 1889 byla slavnostně posvěcená a otevřená. Tím byla škola rozšířena o dvě další třídy na školu čtyřtřídní. V rámci stavby byla současně vybudována i pátá vyučovací světnice, nicméně výuka v ní byla zahájena až o jedenáct let později.¹²⁶ Škola byla tedy nejprve čtyřtřídní, nikoliv pětitřídní, jak nám dokládá zápis pozdějšího kronikáře.¹²⁷ Do roku 1892 ve škole v Polešovicích působili jako učitelé jen muži. To se změnilo se zavedením výuky ženských ručních prací, které vyučovala Sofie Dvořáčková, první učitelka působící na polešovické škole. Později už byly další ženy učitelky, především od počátku 20. století, zaměstnávány běžně.¹²⁸

Od dubna r. 1900 bylo výnosem c. k. okresní školní rady povoleno zřízení první pobočky při druhé třídě školy a od začátku školního roku 1900/1901 byla čtyřtřídní obecná

¹²⁴ ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1955*, s. 92.

¹²⁵ ČORNEJOVÁ, Ivana, Tomáš KASPER, Dana KASPEROVÁ, Pavlína KOUROVÁ, Petr KRATOCHVÍL, Milena LENDEROVÁ, Miroslav NOVOTNÝ, Jiří POKORNÝ, Michal SVATOŠ, et al. *Velké dějiny země Koruny české: Tematická řada, sv. VII, Školství a vzdělanost*, s. 234–235.

¹²⁶ SOKa UH, fond Národní škola Polešovice, inv. č. 411, *školní kronika (1890–1922)*.

¹²⁷ SOKa UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 4, *obecní kronika (1985–1989)*, s. 74.

¹²⁸ SOKa UH, fond Národní škola Polešovice, inv. č. 411, *školní kronika (1890–1922)*.

škola rozšířena na školu pětiletou. I přes toto rozšíření musela škola z důvodu stále narůstajícího počtu dětí i nadále řešit problém s nedostatečnou kapacitou a vedle jednotlivých tříd byly zřizovány další pobočky. Ve školním roce 1903/1904 bylo zapsáno na polešovické škole 459 žáků, a proto musela být vytvořena šestá učirna z bytu nadučitele.¹²⁹ Tím byla pětiletá obecná škola v lednu r. 1904 oficiálně rozšířena na školu šestiletou, stále v budově č. p. 115.¹³⁰ Nicméně se jednalo jen o provizorní řešení, a následovala další jednání o novém místě pro přístavbu potřebných místností včetně sociálního zařízení. V polovině října 1904 byla přístavba dokončena. Ve školním roce 1907/1908 byla podána žádost o zřízení pomocné třídy pro děti s horším prospěchem, avšak školní rada ve spolupráci s obecním výborem rozhodla, že taková třída nebude zřízena, a tyto děti se budou dále vzdělávat společně s ostatními žáky. V květnu r. 1909 bylo po dlouhých snahách zřízen letní areál pro výuku tělesné výchovy, ke kterému přiléhala školní zahrada.¹³¹

Změnu v běžném fungování školy přinesl začátek 1. světové války. Výnosem c. k. Zemské školní rady ze dne 24. srpna 1914 bylo uzákoněno, že každá škola, která nebyla využívána k vojenským nebo nemocničním účelům, a jejíž učitelé byli alespoň částečně v místě škol přítomni, se měla snažit o dodržování školní výuky dle běžného režimu. Dva učitelé byli povoláni k činné vojenské službě už při všeobecné mobilizaci v červenci roku 1914 a v únoru následujícího roku nastoupil vojenskou službu další učitel. V důsledku odchodu učitelů nebylo možné provoz školy v původním konceptu udržet, a proto byly nejprve všechny pobočky spojeny s kmenovými třídami, a následně došlo i ke zkrácení vyučování se suplováním.¹³² Obyvatelé Polešovic byli za války velmi solidární a snažili se Rakousko-Uhersko podporovat např. sběrem kovů, ošacení a snažili se přispět i finančně na splácení válečných půjček.¹³³ V rámci této se vedle občanů Polešovic zapojili také žáci místní školy. Účastnili se například sbírky kovů a v rámci hodin ročních prací žákyně vyráběly ochranné pomůcky pro vojáky. Vedle válečných útrap Polešovice postihla také vlna epidemie španělské chřipky, na kterou zemřeli také tři žáci místní školy, a kvůli níž musela být škola na začátku října roku 1918 na dva týdny zavřena.¹³⁴

¹²⁹ Tamtéž.

¹³⁰ SOkA UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 4, *obecní kronika (1985–1989)*, s. 74.

¹³¹ SOkA UH, fond Národní škola Polešovice, inv. č. 411, *školní kronika (1890–1922)*.

¹³² Tamtéž.

¹³³ ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1955*, s. 94.

¹³⁴ SOkA UH, fond Národní škola Polešovice, inv. č. 411, *školní kronika (1890–1922)*.

Až do vzniku samostatné Československé republiky, kdy se české školství vymanilo ze závislosti na školství habsburské monarchie a později školství rakousko-uherského, byli žáci vychováváni v souladu s vládnoucím režimem, což dokládají zápisy z konce 90. let 19. století a začátku 20. století. Běžnou součástí vyučování se staly oslavy konané na počest významných událostí Rakouska-Uherska, například oslavy narozenin a výročí panování císaře Františka Josefa I. a císařovny Alžběty, při nichž byly slavnostně zasazovány stromy na nádvoří školy, žáci se účastnili mší jim zasvěcených v místním kostele a teprve po vyslechnutí slavnostní řeči a zazpívání národní hymny se vraceli zpět do školy. Součástí povinné školní docházky byla také výuka náboženství, kterou zajišťovali místní kaplani. Od roku 1911 se pak staly součástí vyučování také školní besídky, v rámci kterých byly prezentovány a vystavovány práce a výkresy žáků, a byl rovněž kladen větší důraz na spolupráci mezi školou a rodiči v zájmu co nejlepší výchovy dětí.¹³⁵

Změny, které přišly se založením samostatného Československa, měly zásadní dopad také na oblast školství a vzdělávání. Cílem nově založené republiky bylo vytvořit nový školský systém, který by odpovídal potřebám moderní doby a nového státu založeného na principu demokracie a humanity. Československo převzalo strukturu základního vzdělávání danou Hasnerovým zákonem, a to v upravené podobě z r. 1883, která zahrnovala úlevy v rámci školní docházky, jež ji v zásadě zkracovaly na venkově na šest let, a měšťanské školy zastávaly funkci částečných přípravek k dalšímu odbornému studiu.¹³⁶ Povinná školní docházka probíhala i nadále v obecných a měšťanských školách, pro které se používalo také termínu občanská škola, přičemž nadále platilo, že škola měšťanská byla v zásadě vyšší verzí obecné školy zřizovanou ve městech. Délka studia také zůstávala stejná, kdy obecná škola byla buď na pět nebo osm let a neposkytovala přípravu pro další studium s výjimkou povinných pokračovacích škol, zatímco měšťanská škola byla tříletá a skýtala možnost pokračování ve studiu na odborné škole.¹³⁷

Dne 28. října 1918 byla Národním výborem v Praze vyhlášena samostatnost československého státu. Žákům polešovické školy byla důležitost tohoto významného historického mezníku náležitě vysvětlena a následně se 3. listopadu 1918 v rámci vyučování zúčastnili oslav osvobození československého národa a prohlášení samostatnosti. Změnu

¹³⁵ Tamtéž.

¹³⁶ ČORNEJOVÁ, Ivana, Tomáš KASPER, Dana KASPEROVÁ, Pavlína KOUROVÁ, Petr KRATOCHVÍL, Milena LENDEROVÁ, Miroslav NOVOTNÝ, Jiří POKORNÝ, Michal SVATOŠ, et al. *Velké dějiny zemí Koruny české: Tematická řada, sv. VII, Školství a vzdělanost*, s. 332–333, 335.

¹³⁷ Tamtéž, s. 338.

ve výuce přinesl 25. listopad 1918, kdy byla Ministerstvem školství a národní osvěty zrušena povinnost žáků účastnit se náboženských úkonů.¹³⁸ Obecná škola byla organizována jako šestitřídní se dvěma stálými pobočkami a ve školním roce 1920/1921 ji navštěvovalo 364 žáků z Polešovic a spádových obcí.¹³⁹

Už od roku 1910 probíhala jednání o možnostech zřízení měšťanské školy v Polešovicích, nicméně s ohledem na finanční náročnost výstavby nové budovy školy a zadluženost obce byla celá záležitost odložena.¹⁴⁰ Hlasy volající po možnosti získání vyššího lidového vzdělání pro místní obyvatele byly vyslyšeny až v r. 1921, kdy po dlouhých letech konečně došlo k založení školy smíšené měšťanské, a sice v budově školy obecné. K prvnímu roku jejího otevření, tedy na začátku školního roku 1921/1922, nastoupilo ke studiu 58 žáků. Otevření měšťanské školy vedlo k odlivu žáků ze školy obecné, kterou nyní navštěvovalo jen 272 žáků. Z tohoto důvodu byla změněna z původní šestitřídní na pětitřídní.¹⁴¹

Situace se změnila ve třicátých letech 20. století, kdy dochází opět k nárůstu počtu žáků škol v Polešovicích, a škola opět začíná trpět nedostatkem učeben v důsledku otevírání nových poboček jednotlivých tříd.¹⁴² Škola měla v této době k dispozici pouze 8 učeben na průměrně 520 žáků, kteří navštěvovali obecnou a měšťanskou školu.¹⁴³ Budova školy navíc kvůli špatnému stavu vyžadovala kompletní rekonstrukci, v důsledku hospodářské krize však byly provedeny jen nejnútnejší opravy. V srpnu roku 1935 započala stavba dvou prozatímních učíren za farou na domu č. p. 505, které měly kapacitně přeplněné budovy školy ulevit. V r. 1937 se znovu začíná jednat o stavbě nové budovy, ovšem bezvysledně.¹⁴⁴ Již při zřízení měšťanské školy se obec zavázala, že školu rozšíří do školního roku 1926/1927 o kreslírnu a tělocvičnu. Komisi, kterou pro tyto účely místní školní rada zvolila, nicméně bylo rozhodnuto, že ke stávající školní budově nelze dále přistavovat a že bude vhodnější vystavět novou měšťanskou školu. Tento návrh školní rada schválila, ale její stavba musela být z důvodu nedostatku financí odložena.¹⁴⁵

¹³⁸ SOkA UH, fond Národní škola Polešovice, inv. č. 411, *školní kronika (1890–1922)*.

¹³⁹ SOkA UH, fond Střední škola Polešovice, inv. č. 95, *školní kronika (1921–1939)*.

¹⁴⁰ SOkA UH, fond Národní škola Polešovice, inv. č. 411, *školní kronika (1890–1922)*.

¹⁴¹ SOkA UH, fond Střední škola Polešovice, inv. č. 95, *školní kronika (1921–1939)*.

¹⁴² SOkA UH, fond Národní škola Polešovice, inv. č. 412, *školní kronika (1920–1953)*.

¹⁴³ Historie školy. *Základní škola Polešovice* [online]. [cit. 2024-05-20]. Dostupné z: <https://www.zspolesovice.cz/historie-skoly>

¹⁴⁴ SOkA UH, fond Národní škola Polešovice, inv. č. 412, *školní kronika (1920–1953)*.

¹⁴⁵ SOkA UH, fond Střední škola Polešovice, inv. č. 95, *školní kronika (1921–1939)*.

V době existence První republiky odpovídala výchova a vzdělávání žáků na místních školách potřebám nově vzniklé republiky a žáci byli vychováni k ideálům humanity a demokracie. Oslavy důležitých událostí pro Rakousko-Uhersko, které byly součástí školní výuky do r. 1918, byly nyní nahrazeny oslavami událostí důležitých pro československý stát. Žáci se účastnili vzpomínkových akcí k příležitosti výročí bitvy na Bílé hoře, k výročí založení Československé republiky nebo například k oslavě narozenin Tomáše G. Masaryka.¹⁴⁶

Školní rok 1938/1939 přinesl s ohledem na politickou situaci řadu změn. Již 26. září 1938 bylo vydáno nařízení o vyklizení školní budovy pro případ možného útoku. Se zřízením Protektorátu Čechy a Morava byla vydána další nařízení, na základě kterých měli učitelé usměrňovat výuku žáků v národním duchu. Učebnice a osnovy byly nahrazeny novými odpovídajícími říšské koncepci a učitelé byli se žáky nuceni oslavovat vznik protektorátu. Ze tříd musely být dále odstraněny symboly Československé republiky, proto byl ve všech učebnách sundán státní znak, portrét prezidenta republiky a namísto nich byly vyvěšeny vlajky s hákovým křížem.¹⁴⁷

Ve školním roce 1939/1940 došlo k přílivu učitelů z Němci obsazeného území do vnitrozemí, v důsledku čehož byly třídy v polešovických školách rozdělovány už při menším počtu. Toto dělení ale ještě umocnilo problémy s nedostatečným místem v budově pro dvě školy. Se školním rokem 1940/1941 byla do škol zavedena němčina jako povinný předmět s cílem urychlit proces germanizace.¹⁴⁸ Toto nařízení se týkalo škol obecných, do měšťanských škol byla zavedena už o rok dříve.¹⁴⁹ V roce 1945 byly při školní budově zřízeny letecké kryty.¹⁵⁰ Ke konci války, v době přechodu fronty Polešovicemi, byla škola zničena pobytem německých vojáků, a také zasažena dvěma granáty, které narušily základy budovy.¹⁵¹ V důsledku toho musela být škola vyztužena dřevěnými trámy a dvě místnosti určené pro vyučování byly uzavřeny. Tato skutečnost byla použita jako hlavní argument pro další vyjednávání o stavbě nové školy, neboť nebylo možné zaručit bezpečnost

¹⁴⁶ SOkA UH, fond Národní škola Polešovice, inv. č. 411, *školní kronika (1890–1922)*.

¹⁴⁷ SOkA UH, fond Národní škola Polešovice, inv. č. 412, *školní kronika (1920–1953)*.

¹⁴⁸ Tamtéž.

¹⁴⁹ ČORNEJOVÁ, Ivana, Tomáš KASPER, Dana KASPEROVÁ, Pavlína KOUROVÁ, Petr KRATOCHVÍL, Milena LENDEROVÁ, Miroslav NOVOTNÝ, Jiří POKORNÝ, Michal SVATOŠ, et al. *Velké dějiny země Koruny české: Tematická řada, sv. VII, Školství a vzdělanost*, s. 353.

¹⁵⁰ SOkA UH, fond Národní škola Polešovice, inv. č. 412, *školní kronika (1920–1953)*.

¹⁵¹ SOkA UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 1, *obecní kronika (1945–1961)*, s. 133.

žákům.¹⁵² Místní národní výbor se postaral, aby byla škola do začátku následujícího školního roku opravena, a mohlo být co nejdříve obnoveno vyučování, nicméně bylo zřejmé, že otázka nové školní budovy bude muset být bez zbytečného odkladu vyřešena.¹⁵³

Po 2. světové válce se situace ve školách postupně vracela do předválečné podoby a učitelé zase mohli žáky vychovávat a vyučovat v duchu národních ideálů. Návrat do starých kolejí nicméně nebyl jednoduchý, neboť se učitelé obecné i měšťanské školy potýkali s nedostatkem učebnic a pravidelné vyučování bylo přerušováno i kvůli nedostatku topiva. Otázka stavby nové školy se stávala čím dál více diskutovanou a dostala se mezi hlavní body programu místního národního výboru. V září roku 1946 byla školní radou odhlasována stavba nových školních budov, nicméně k zahájení stavby nakonec nedošlo ani v tomto roce, ani v letech bezprostředně následujících.¹⁵⁴

2.3 Národní a střední škola v Polešovicích (1948–1956)

S tím, jak pokračovala 40. léta, postupně sílil vliv Sovětského svazu a komunistické ideologie, a to i v oblasti školství. Komunistický režim si totiž velmi dobře uvědomoval, jak důležité je pro jeho udržení vychovávat mladou generaci v duchu jeho zásad. V dubnu roku 1948 byl zákonem č. 95/1948 Sb., ustanoven nediferencovaný model jednotné školy, který si kladl za cíl v oblasti základního školství poskytnout všem žákům stejnou úroveň nižšího středního vzdělání, ale zároveň také vytvořil snadnější cestu pro ideové ovlivňování žáků. Všechny školy byly postátněny a vznikla jednotná školská soustava, jejíž součástí byla povinná školní docházka pro děti ve věku od 6 do 15 let. Ta byla rozdělena na 1.–5. ročník, tedy první stupeň, který byl nazýván jako tzv. národní škola, a na 6.–9. ročník, tzn. druhý stupeň, nyní označovaný jako škola střední.¹⁵⁵ Už od převratu v únoru r. 1948 se staly běžnou součástí výuky oslavy související s výročí Vladimíra I. Lenina, Josifa V. Stalina, Velké říjnové socialistické revoluce, 1. máje a dalších z pohledu režimu významných svátků.¹⁵⁶

Od r. 1948 probíhala další jednání o výběru stavebního pozemku pro výstavbu nové školní budovy.¹⁵⁷ V úvahu zprvu připadal pozemek v místní části „Čtvrťky“, nicméně

¹⁵² Historie školy. *Základní škola Polešovice* [online]. [cit. 2024-05-20]. Dostupné z: <https://www.zspolesovice.cz/historie-skoly>

¹⁵³ SOKA UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 1, *obecní kronika (1945–1961)*, s. 133–134.

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 21–22, 23–34.

¹⁵⁵ ČORNEJOVÁ, Ivana, Tomáš KASPER, Dana KASPEROVÁ, Pavlína KOUROVÁ, Petr KRATOCHVÍL, Milena LENDEROVÁ, Miroslav NOVOTNÝ, Jiří POKORNÝ, Michal SVATOŠ, et al. *Velké dějiny země Koruny české: Tematická řada, sv. VII, Školství a vzdělanost*, s. 440, 442–443.

¹⁵⁶ SOKA UH, fond Národní škola Polešovice, inv. č. 412, *školní kronika (1920–1953)*.

¹⁵⁷ SOKA UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 1, *obecní kronika (1945–1961)*, s. 58.

nakonec byl tento návrh změněn, a bylo rozhodnuto o volbě pozemku v místní části „Pod Ovčírnu.“. Komplikované vyjednávání s majiteli pozemku o jeho odkupu chtěl místní národní výbor nejprve vyřešit vyvlastněním, ale v návaznosti na nově schválený parcelační zákon bylo Okresním národním výborem v Uherském Hradišti další vyvlastňování pozastaveno. Stavba byla zařazena do plánu obnovy a rozvoje na následující dva roky, v r. 1948 ale nezačala, a situace se nezměnila ani v následujících letech,¹⁵⁸ a to v souvislosti s omezením výstavby nových školních budov, zakotvené ve vyhlášce č. 614 z května r. 1949.¹⁵⁹ V letech 1949–1953 nedošlo ve věci výstavby nové školy k žádné změně, ačkoliv stará škola byla s každým rokem v horším stavu, a nedostačovala ani kapacitně. V celodenním provozu se v osmi vyučovacích místnostech učilo zároveň v průměru 14 až 16 tříd.¹⁶⁰ V roce 1952 byla dlouhých letech přistavena jídelna u budovy staré školy,¹⁶¹ a od začátku školního roku 1953/1954 se opět rozhořela diskuze o stavbě nové budovy, tentokrát s ohledem na stávající poměry ještě důrazněji.¹⁶²

V souladu se zněním zákona č. 31/1953 Sb., platným od září r. 1953, došlo ke změně struktury škol. Povinná školní docházka byla upravena na osm let a dosavadní národní a střední školy byly spojeny do všeobecně vzdělávacích osmiletých škol.¹⁶³ Tímto nařízením se polešovická národní a střední škola stala osmiletou střední školou.¹⁶⁴ Povinná školní docházka stanovená na dobu osmi let zůstala v platnosti jen do roku 1960, kdy byla novým školským zákonem č. 186/1960 Sb., opět prodloužena na dobu devíti let, a dosavadní osmileté školy se transformovaly do základních devítiletých škol.¹⁶⁵

Ve školním roce 1953/1954 navštěvovalo polešovickou školu 478 žáků rozdělených do 15 tříd.¹⁶⁶ Situace byla čím dál neúnosnější, a proto se tehdejší ředitel školy a zastupující

¹⁵⁸ Historie školy. *Základní škola Polešovice* [online]. [cit. 2024-05-20]. Dostupné z: <https://www.zspolesovice.cz/historie-skoly>

¹⁵⁹ LABOUTKA, Karel Josef. Výstavba školních budov v ČSSR. *Časopis pedagogika* [online]. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 1961, 6(1), 669-686 [cit. 2024-05-24]. ISSN 0031-3815. Dostupné z: <https://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?p=5904%20title=>

¹⁶⁰ Historie školy. *Základní škola Polešovice* [online]. [cit. 2024-05-20]. Dostupné z: <https://www.zspolesovice.cz/historie-skoly>

¹⁶¹ SOKA UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 4, *obecní kronika (1985–1989)*, s. 74.

¹⁶² Historie školy. *Základní škola Polešovice* [online]. [cit. 2024-05-20]. Dostupné z: <https://www.zspolesovice.cz/historie-skoly>

¹⁶³ ČORNEJOVÁ, Ivana, Tomáš KASPER, Dana KASPEROVÁ, Pavlína KOUROVÁ, Petr KRATOCHVÍL, Milena LENDEROVÁ, Miroslav NOVOTNÝ, Jiří POKORNÝ, Michal SVATOŠ, et al. *Velké dějiny zemí Koruny české: Tematická řada, sv. VII, Školství a vzdělanost*, s. 444.

¹⁶⁴ SOKA UH, fond Střední škola Polešovice, inv. č. 96, *školní kronika (1939–1960)*.

¹⁶⁵ ČORNEJOVÁ, Ivana, Tomáš KASPER, Dana KASPEROVÁ, Pavlína KOUROVÁ, Petr KRATOCHVÍL, Milena LENDEROVÁ, Miroslav NOVOTNÝ, Jiří POKORNÝ, Michal SVATOŠ, et al. *Velké dějiny zemí Koruny české: Tematická řada, sv. VII, Školství a vzdělanost*, s. 459.

¹⁶⁶ SOKA UH, fond Střední škola Polešovice, inv. č. 96, *školní kronika (1939–1960)*.

okresní školní inspektor Antonín Hladný zasadil o vypracování projektu výstavby školy včetně volby pozemku a jeho financování, a to bez nežádoucích zásahů místního národního výboru, které by mohly stavbu opět pozdržet. Odborníci, kterým byl projekt svěřen, z vodohospodářských a architektonických důvodů doporučili změnu místa z původně schválené místní části „Pod Ovčírnou“ na místo u „Sýpek“, a bylo rozhodnuto o výstavbě osmileté střední školy se 17 třídami. Jednání pokračovala až do r. 1956, kdy se konečně přikročilo ke stavbě nové školní budovy.¹⁶⁷

2.4 Základní škola Polešovice (1956–současnost)

Dne 4. června 1956 byla zahájena stavba budovy sedmnáctitřídní osmileté střední školy v Polešovicích. Dokončení stavby bylo naplánováno nejpozději k 1. září 1958, tak aby mohlo vyučování v tomto školním roce začít už v nové škole. Provedením stavby byla pověřena firma Pozemní stavby Gottwaldov, prováděcí závod Uherské Hradiště.¹⁶⁸

Výstavba školy byla rozdělena do tří etap – v první etapě měla být dokončena stavba vlastní školní budovy s č. p. 600, v druhé etapě k ní měla být přistavena tělocvična a ve třetí části bylo plánováno vybudovat školní jídelnu. Stavba tělocvičny a jídelny nebyla časově omezena. První část stavebních prací probíhala v souladu se stanoveným harmonogramem a 21. října 1956 byl položen základový kámen nové školy, symbolicky k výročí otevření staré školy v domě č. p. 115. Díky nové organizaci práce byla stavba nové školní budovy dokončena o rok dříve, než bylo původně plánováno, a sice k 1. září roku 1957. Objevily se však nové komplikace spojené s vybavováním školy, kvůli kterým musel být školní rok 1957/1958 zahájen ještě na staré škole. Třicet let trvající touha místních občanů po postavení nové školy vyvolala mezi učiteli, žáky i jejich rodiči obrovskou vlnu solidarity, a společnými silami sami výrazně přispěli k urychlení dokončovacích prací.

Dne 21. října 1957, přesně do roka od položení základního kamene, byla nová škola slavnostně otevřena.¹⁶⁹ O tom, jak velká a emotivní chvíle to pro místní obyvatele byla, svědčí i báseň původně neznámého autora složená k příležitosti rozloučení se starou školou (viz příloha č. 7).¹⁷⁰ U příležitosti 40. oslav otevření nové školy v r. 1997 báseň po letech svého autora našla, je jím paní Dagmar Bartošíková.¹⁷¹ Vedle sedmnácti nových kmenových

¹⁶⁷ Historie školy. *Základní škola Polešovice* [online]. [cit. 2024-05-20]. Dostupné z: <https://www.zspolesovice.cz/historie-skoly>

¹⁶⁸ SOkA UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 1, *obecní kronika (1945–1961)*, s. 211 a 220.

¹⁶⁹ Tamtéž, s. 220 a 253.

¹⁷⁰ Tamtéž, s. 310–311.

¹⁷¹ SOkA UH, fond MNV Polešovice, *obecní kronika (1995–2007)*, s. 87.

učeben škola zahrnovala dále sedm kabinetů a dvě odborné pracovny a celková částka výstavby vyšla na 4 a 3/4 milionu Kčs.¹⁷² Výuka zatím nadále probíhala v budově staré školy, a to až do 1. února 1958, kdy se žáci poslední den před pololetními prázdninami poprvé učili v prostorách nové školy (viz příloha 8).¹⁷³

V roce 1958 byla postavena a do provozu uvedena také tělocvična, čímž byla splněna i druhá etapa projektu. Od r. 1959 se v rámci třetí etapy projektu začalo s přípravnými pracemi nutnými pro zahájení stavby školní jídelny, jejíž přístavba byla kompletně dokončena až v roce 1965.¹⁷⁴ V červenci roku 1968 zasáhla Polešovice větrná smršť Olga, která poškodila do velké míry také střechu školní budovy, která proto musela být nahrazena novou střešní krytinou.¹⁷⁵ Velkou změnou byla také obměna technického zázemí školy. Byla zmodernizována kotelna, která sloužila až do roku 2001 také pro vytápění sousední budovy mateřské školy, a bylo nutné udělat nové vodovodní rozvody v suterénu školy, aby mohla být škola napojena na obecní vodovod. Rovněž okolí budovy bylo postupně dále upravováno a rozšiřováno. Byla vybudována polytechnická dílna a další odborné učebny, v r. 1970 se přidala také učebna pro výuku vaření, o dva roky později byl upraven areál školního hřiště, postaven skleník a zbudovány nové sklady školních pomůcek na chodbách jednotlivých školních pater. Školní jídelna fungovala v původní podobě do roku 1982, kdy prošla rekonstrukcím, a z důvodu narůstajícího počtu žáků byla zároveň rozšířena. V r. 1986 byl vybudován cvičný byt pro výuku specifické přípravy dívek.

Od začátku roku školního roku 1987/1988 škola v Polešovicích zaznamenala příliv žáků 1. stupně z okolních vesnic Vážany, Ořechov a Tučapy v důsledku zrušení první stupňů tamních základních škol, a počet žáků nové školy se vyšplhal na rekordních 468.¹⁷⁶ V r. 1990 byl dostaven spojovací krček, který propojil školu s jídelnou. Díky němu už žáci nemuseli chodit do školní jídelny venkem přes školní park, a zároveň s touto přístavbou byly udělány nové rozvody ústředního topení a k tělocvičně připojena i nová nářadovna. Během 90. let dále pokračovala modernizace učeben a školního vybavení, důležitou změnou bylo vytvoření počítačové učebny a nové školní knihovny.¹⁷⁷ V tomto období došlo k výraznému poklesu počtu žáků, kdy ve školním roce 1999/2000 školu navštěvovalo jen 284 žáků.¹⁷⁸ Tento pokles

¹⁷² SOkA UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 4, *obecní kronika (1985–1989)*, s. 75.

¹⁷³ SOkA UH, fond Střední škola Polešovice, inv. č. 96, *školní kronika (1939–1960)*.

¹⁷⁴ SOkA UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 4, *obecní kronika (1985–1989)*, s. 74–75.

¹⁷⁵ SOkA UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 2, *obecní kronika (1962–1976)*, s. 203 a 205.

¹⁷⁶ SOkA UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 4, *obecní kronika (1985–1989)*, s. 74–75.

¹⁷⁷ SOkA UH, fond MNV Polešovice, *obecní kronika (1995–2007)*, s. 88.

¹⁷⁸ Tamtéž, s. 167.

velmi pravděpodobně souvisí s celkově nižší porodností pozorovatelnou v České republice od počátku 90. let, což se na konci tohoto desetiletí začalo projevovat i v základním školství.¹⁷⁹

V období 90. let 20. století a v prvním desetiletí století současného škola prošla zcela zásadními změnami, a to nejen z hlediska stavebních změn a dalších rekonstrukcí, ale především vlivem změny politické situace po listopadu 1989 a s tím souvisejících změn struktury základního školství.¹⁸⁰ Už v r. 1990 byl novelizován školský zákon č. 171/1990 Sb., který ustanovoval, že základní školy budou strukturovány do devíti ročníků s tím, že devátá třída je nepovinná. Z tohoto důvodu ale většina žáků v jejím studiu nepokračovala a přecházela z osmé třídy rovnou na vzdělávání dalšího stupně. Povinné deváté třídy se podařilo prosadit až od školního roku 1995/1996. Školní vzdělávání bylo se změnou režimu oproštěno od vlivu komunistické ideologie a žáci měli být dále vzděláváni v duchu ideálů demokracie, vlastenectví a humanity.¹⁸¹ Rozhodující změnu v oblasti školské správy a samosprávy znamenal přechod na krajské uspořádání, čímž zanikly okresní úřady, které do té doby plnily funkci zřizovatele škol. S platností od 1. ledna 2003 získaly školy právní subjektivitu a tím i větší pole působnosti pro samostatné rozhodování o provozních záležitostech.¹⁸²

Po roce 2000 začal stav školní budovy vyžadovat rozsáhlejší rekonstrukci, neboť od otevření školy v r. 1957 byly prováděny vždy jen dílčí opravy. V r. 2000 byla škola napojena na místní plynovod¹⁸³ a v následujícím roce byla nově vybavena školní jídelna a zrenovováno 2. patro školní budovy.¹⁸⁴ Pokračovalo se výměnou oken a r. 2011 byla nově zrekonstruována školní jídelna včetně modernizace kuchyně, čímž se zařadila mezi nejmodernější jídelny v celém regionu nabízející i dietní stravování. V roce 2012 byla opravena střecha školy a celá budova byla zateplena (viz příloha 9). K tomuto roku proběhla také personální změna na pozici ředitele školy, kde po dlouhých 22 letech (1990–2012) nahradil paní Mgr. Jiřinu Martykánovou ve funkci Mgr. Radim Pikner, který zůstává ředitelem dodnes.

¹⁷⁹ ČORNEJOVÁ, Ivana, Tomáš KASPER, Dana KASPEROVÁ, Pavlína KOUROVÁ, Petr KRATOCHVÍL, Milena LENDEROVÁ, Miroslav NOVOTNÝ, Jiří POKORNÝ, Michal SVATOŠ, et al. *Velké dějiny zemí Koruny české: Tematická řada, sv. VII, Školství a vzdělanost*, s. 550.

¹⁸⁰ *Městyš Polešovice*, s. 14.

¹⁸¹ ČORNEJOVÁ, Ivana, Tomáš KASPER, Dana KASPEROVÁ, Pavlína KOUROVÁ, Petr KRATOCHVÍL, Milena LENDEROVÁ, Miroslav NOVOTNÝ, Jiří POKORNÝ, Michal SVATOŠ, et al. *Velké dějiny zemí Koruny české: Tematická řada, sv. VII, Školství a vzdělanost*, s. 544.

¹⁸² SOKA UH, fond MNV Polešovice, *obecní kronika (1995–2007)*, s. 303.

¹⁸³ Historie školy. *Základní škola Polešovice* [online]. [cit. 2024-05-20]. Dostupné z: <https://www.zspolesovice.cz/historie-skoly>

¹⁸⁴ SOKA UH, fond MNV Polešovice, *obecní kronika (1995–2007)*, s. 244.

V letech 2011–2017 následovaly další úpravy uvnitř školy, jež se týkaly především modernizace odborných učeben, jmenovitě učebny fyziky a chemie, učebny jazyků a přírodovědné učebny. Vedle toho se rekonstrukce týkala také všech kmenových učeben, kabinetů učitelů a kanceláře školy. Pozornost byla věnována rovněž areálu školy, kde bylo vybudováno multifunkční hřiště, amfiteátr a venkovní učebna. Od roku 2017 jsou třídy postupně vybavovány moderním interaktivním vybavením.¹⁸⁵ V roce 2019 byly vybudovány nové učebny v podkroví školy včetně bezbariérového přístupu a v r. 2023 byl dokončen projekt kompletní výměny zdrojů vytápění školy. Současně započaly práce spojené se stavbou nových školních družin s plánovaným dokončením na přelomu září a října roku 2024.¹⁸⁶

V současné době je možné Základní školu Polešovice charakterizovat jako běžnou základní školu všeobecného zaměření pro spádovou oblast se zhruba 5 tisíci obyvateli. Z hlediska organizační struktury škola skládá ze samotné základní školy, školní družiny, školního klubu a školní jídelny.¹⁸⁷ Škola se neustále snaží modernizovat učebny a jejich vybavení, obsahem vzdělávání reagovat na aktuální potřeby společnosti v zájmu co nejlepšího budoucího uplatnění žáků a klade důraz i na další vzdělávání pedagogických pracovníků. V současnosti vychází z vize rozvoje, která byla stanovena pro období let 2018–2024, jejímiž hlavními body jsou individualizace přístupu k jednotlivým žákům, spolupráce žáků, školy a rodičů v zájmu úspěšného vzdělávání, a ambice vybudovat u žáků pozitivní vztah ke vzdělávání, tak aby byli vnitřně motivováni se dále rozvíjet, a našli takové uplatnění, které jim bude zajišťovat adekvátní kvalitu života.¹⁸⁸

Od školního roku 2022/2023 se ve škole vyučuje podle školního vzdělávacího programu (dále jen ŠVP) s názvem *Společně objevujeme svět* a současně u posledního ročníku 2. stupně dobíhá ŠVP platný od školního roku 2018/2019 s názvem *Barevná škola*. Oba ŠVP byly sestaveny vždy na základě požadavků zakotvených v aktuálně platných rámcových vzdělávacích programech. Nejvýraznějším rozdílem mezi oběma ŠVP je, že nový nabízí více prostoru pro prohlubování mezipředmětových vztahů, a umožňuje spojovat vyučovací hodiny do vyučovacích bloků, v důsledku čehož je možné dosáhnout většího zaujetí žáků a užívat pestřejší a náročnější vyučovací metody. Škola se snaží o vytvořit příjemné a podnětné

¹⁸⁵ *Městys Polešovice*, s. 14.

¹⁸⁶ *Polešovskéj přesek: Periodický tisk územně samosprávného celku*. 2022, **22**(1), s. 6.

Polešovskéj přesek: Periodický tisk územně samosprávného celku. 2023, **23**(2), s. 5.

¹⁸⁷ Povinné informace dle zákona 106/1999. *Základní škola Polešovice* [online]. [cit. 2024-05-25]. Dostupné z: <https://www.zspolesovice.cz/povinne-informace-dle-zakona-106-1999>

¹⁸⁸ *Vize rozvoje školy. Základní škola Polešovice* [online]. [cit. 2024-05-26]. Dostupné z: <https://www.zspolesovice.cz/vize-rozvoje-skoly>

prostředí pro rozvoj osobnosti každého žáka, a to nejen prostřednicím zajišťování povinného vzdělávání, ale i díky dalším nabízeným možnostem v oblasti zájmového vzdělávání.¹⁸⁹

¹⁸⁹ Stávající ŠVP: Školní vzdělávací program Barevná škola od 1.9.2018. *Základní škola Polešovice* [online]. [cit. 2024-06-14]. Dostupné z: <https://www.zspolesovice.cz/skolni-vzdelavaci-prgram-stare-svp/378-soucasny-svp>

ŠVP Společně objevujeme svět. *Základní škola Polešovice* [online]. [cit. 2024-06-14]. Dostupné z: <https://www.zspolesovice.cz/skolni-vzdelavaci-prgram/522-svp-spolecne-objevujeme-svet>

Závěr

Předkládaná bakalářská práce nabízí v souladu s vytyčeným cílem ucelený přehled o historii městyse Polešovice od jeho počátků až do současnosti a rovněž přehled vývoje základního školství v městyse.

První část práce shrnuje základní informace o městyse a dále se věnuje historii Polešovic. První písemná zmínka o Polešovicích se váže k roku 1220, kdy jsou Polešovice zmiňovány v souvislosti s cisterciáckým klášteřem na Velehradě, mezi jehož poddanské statky Polešovice patřily až do 18. století, nicméně počátky osídlení Polešovic sahají až do pravěku. Obyvatelé zdejší vsi se živilí až do moderní doby především vinařstvím, zemědělstvím a pastevečtvím, z čehož plynuly zisky nejen vsi samotné, ale také vrchnosti, pro kterou bylo polešovické zázemí klíčové. Důležitý byl pro městečko už od počátků také náboženský život. K r. 1320 je zmiňován první polešovický kostel, jenž byl v době husitských válek poničen. Současná barokní podoba kostela sv. Petra a Pavla pochází z roku 1735. Zásadním mezníkem ve vývoji Polešovic bylo povýšení vsi na městečko Rudolfem II. v r. 1595, čímž vedle práva konat trhy a užívat erb a pečeť Polešovice nabyly na prestiži, a mohly se dál hospodářsky rozvíjet. S koncem 18. a zejména s 19. stoletím docházelo k postupnému uvolňování poměrů v habsburské monarchii (a posléze Rakousku-Uhersku), což umožnilo postupnou modernizaci městyse a rozvoj místního kulturního a spolkového života.

Do poklidného vývoje Polešovic zasáhla 1. světová válka, avšak její konec a vznik Československé republiky přinesl do života obyvatel městečka novou naději. Narovnání poměrů po válce a hospodářské krizi na konci 20. let znovu narušily události spojené s německou okupací a začátkem 2. světové války. Po osvobození městečka rumunskou armádou v roce 1945 se obec snažila eliminovat negativní dopady konfliktu a vrátit život zdejších obyvatel do předválečných kolejí. Další změna nastala v roce 1948 v souvislosti s komunistickým převratem, kdy komunisté převzali dění v Československu, a tím pádem i v Polešovicích, plně do svých rukou, a zásadně ovlivňovali život místních občanů. Tyto otěže až do Sametové revoluce nepovolily, přesto probíhala nová výstavba a modernizace obce. Od roku 1989 a nově nabyté svobody si místní obyvatelé slibovali nové možnosti a skutečně postupně docházelo k rozvoji soukromého podnikání v obci, k privatizaci místních podniků a rozvoji obce v městyse moderního charakteru. V současné době jsou Polešovice

díky svému zázemí s dostatkem služeb spádovým městysem pro řadu okolních obcí a nabízí bohatý kulturní a společenský život.

Druhá část práce se dále zaměřuje na dějiny základního školství v Polešovicích. Je rozdělena do čtyř dílčích podkapitol odpovídajících jednotlivým školám, které v Polešovicích za dobu jejich existence fungovaly. Počátky místního školství se v písemných pramenech poprvé připomínají k r. 1706, nicméně je možné předpokládat, že zde již dříve existovala škola farní. Významným mezníkem pro rozvoj gramotnosti v obci bylo vyhlášení tereziánského školského řádu, díky čemuž se musely vzdělávat všechny děti od 6 do 12 let. K rozšíření jednotřídní školy i přesto došlo až v r. 1868.

Občanská škola v Polešovicích byla založena v r. 1869 v souvislosti se změnami ve struktuře školství a vznik místní měšťanské školy se datuje až do roku 1921. Ve válečných dobách se místní učitelé snažili udržet školní vyučování v nezměněné podobě. V roce 1948 se v důsledku zavedení jednotné školské soustavy konstituuje škola národní a střední, přičemž v r. 1953 došlo k jejich spojení do všeobecně vzdělávací osmileté školy. Výuka žáků probíhala velkou část sledovaného období v budově tzv. „staré školy“, a to až do r. 1957, kdy byla slavnostně otevřena nová základní škola fungující dodnes.

V zásadě se dá říci, že po celou dobu existence se školy v Polešovicích potýkaly s nedostatkem kapacit, a věnovaly nemalé úsilí boji za jejich rozšíření. Rovněž je možné na základě situace v Polešovicích prohlásit, že výuka v místních školách vždy odpovídala aktuální poptávce státu na vzdělávání žáků, a byla v souladu s aktuálně panujícím režimem a jeho ideologickými východisky. V současnosti klade základní škola v Polešovicích důraz na co nejmodernější podobu vzdělávání a snaží se o výchovu žáků tak, aby je co nejlépe připravila pro život, a umožnila jim zažít úspěch.

Svým obsahem je bakalářská práce vhodná pro seznámení se s nejdůležitějšími mezníky ve vývoji městyse a zásadními momenty v historii zdejšího základního školství zasazenými do kontextu vývoje školství v českých zemích. S ohledem na dostupné prameny pojící se s historií městyse a místních škol se otevírá otázka možného dalšího rozšíření této práce do podoby práce diplomové, která by se věnovala podrobnějšímu studiu dílčích aspektů života v Polešovicích, například politickému vývoji v obci, studiu místní kulturní a folklorní tradice, místním významným rodákům nebo kupříkladu detailnímu studiu obsahu vzdělávání na polešovických školách.

Seznam použitých pramenů

Státní okresní archiv Uherské Hradiště (dále jen SOkA UH):

SOkA UH, fond *MNV Polešovice*, inv. č. 1, obecní kronika (1945–1961)

SOkA UH, fond *MNV Polešovice*, inv. č. 2, obecní kronika (1962–1976)

SOkA UH, fond *MNV Polešovice*, inv. č. 3, obecní kronika (1976–1985)

SOkA UH, fond *MNV Polešovice*, inv. č. 4, obecní kronika (1985–1989)

SOkA UH, fond *MNV Polešovice*, obecní kronika (1995–2007)

SOkA UH, fond *Národní škola Polešovice*, inv. č. 411, školní kronika (1890–1922)

SOkA UH, fond *Národní škola Polešovice*, inv. č. 412, školní kronika (1920–1953)

SOkA UH, fond *Národní škola Polešovice*, inv. č. 413, školní kronika (1940–1945)

SOkA UH, fond *Střední škola Polešovice*, inv. č. 95, školní kronika (1921–1939)

SOkA UH, fond *Střední škola Polešovice*, inv. č. 96, školní kronika (1939–1960)

Seznam použité literatury

ČORNEJOVÁ, Ivana, Tomáš KASPER, Dana KASPEROVÁ, Pavlína KOUROVÁ, Petr KRATOCHVÍL, Milena LENDEROVÁ, Miroslav NOVOTNÝ, Jiří POKORNÝ, Michal SVATOŠ, et al. *Velké dějiny zemí Koruny české: Tematická řada, sv. VII, Školství a vzdělanost*. Praha: Paseka, 2020. ISBN 978-80-7432-985-2.

ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1995*. Velehrad: Historická společnost Starý Velehrad, 1995. ISBN 80-901836-1-1.

ČOUPKOVÁ, Jaromíra a Jiří ČOUPEK. *Pečetě obcí okresu Uherské Hradiště*. ONV Uherské Hradiště pro Okresní archiv a Slovácké muzeum v Uh. Hradišti, 1977.

DEMEK, Jaromír a Peter MACKOVČIN, ed. *Zeměpisný lexikon ČR: Hory a nížiny*. 3. Brno: Mendelova univerzita, 2014. ISBN 978-80-7509-113-0..

DŘÍMAL, Jaroslav a Ivan ŠTARHA. *Znaky a pečeti jihomoravských měst a městeček*. Brno: Blok, 1979.

GEISLEROVÁ, Kateřina a David PARMA, ed. *Výsledky výzkumů 2005–2010. Výzkumy - Ausgrabungen 2005-2010*. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno, 2013. ISBN 978-80-86399-28-7.

HOSÁK, Ladislav a Rudolf ŠRÁMEK. *Místní jména na Moravě a ve Slezsku II*. Praha: Academia, 1980.

KOVÁČIK, Peter. *Záblacany, jejich ekonomika a služební organizace. Archaeologia historica*. Brno: Masarykova univerzita, 1999, **24**(1), 81-90. ISSN 0231-5823.

LEČBYCH, Marek. *Keramický depot z Polešovic. Pravěk: časopis moravských a slezských archeologů.: Nová řada*. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno, 2004, **14**(1), 207–218. ISBN 80-86399-25-7.

Městys Polešovice. Brno: F.R.Z. agency, 2018. ISBN 978-80-88131-27-4.

MĚŠŤÁNEK, Tomáš. *Polešovické vinohrady ve 2. polovině 16. století*. Uherské Hradiště: Autor za finanční podpory starosty a rady obce Polešovice, 2002.

SNÁŠIL, Robert a Lev ZACHAR. *Nález dvou mamutích klů u Moravského Písku. Přehled výzkumů*. Brno: Archeologický stav Československé akademie věd v Brně, 1972, **16**(1), 15–17. ISSN 0528-631X.

VACULÍK, Jaroslav a František ČAPKA. *Úvod do studia dějepisu a historický proseminář*. 3. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5683-1.

ŽELEZNÍK, Milan. *Polešovice: Kostel sv. Petra a Pavla*. Uherské Hradiště: Ottobre 12, 2022. ISBN 978-80-86528-731.

Polešovskej prések: Periodický tisk územně samosprávného celku. Uherské Hradiště: Joker, 2022, **22**(1).

Polešovskej prések: Periodický tisk územně samosprávného celku. Uherské Hradiště: Joker, 2023, **23**(2).

Seznam použitých elektronických zdrojů

Historie školy. *Základní škola Polešovice* [online]. [cit. 2024-05-20]. Dostupné z:
<https://www.zspolesovice.cz/historie-skoly>

LABOUTKA, Karel Josef. Výstavba školních budov v ČSSR. *Časopis pedagogika* [online]. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 1961, 6(1), 669-686 [cit. 2024-05-24]. ISSN 0031-3815. Dostupné z: <https://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?p=5904%20title=>

Mapy - prohlížení. *Národní geoportál INSPIRE* [online]. [cit. 2024-04-28]. Dostupné z:
<https://geoportal.gov.cz/web/guest/map>

O firmě. *Šlechtitelská stanice vinařská Polešovice* [online]. [cit. 2024-06-01]. Dostupné z:
<http://ssvpolesovice.cz/index.php/ofirme>

O kostele. *Městys Polešovice* [online]. [cit. 2024-06-01]. Dostupné z:
<https://www.polesovice.cz/mestys/farni-kostel-sv-petra-a-pavla/o-kostele/>

Počet obyvatel v obcích - k 1. 1. 2023. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2024-04-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-1-1-2023>

Povinné informace dle zákona 106/1999. *Základní škola Polešovice* [online]. [cit. 2024-05-25]. Dostupné z: <https://www.zspolesovice.cz/povinne-informace-dle-zakona-106-1999>

Povinné informace: Zastupitelstvo. *Městys Polešovice* [online]. [cit. 2024-06-14]. Dostupné z:
<https://www.polesovice.cz/urad-1/povinne-informace/subjekt-zastupitelstvo-2.html>

Spolky & sdružení. *Městys Polešovice* [online]. [cit. 2024-06-02]. Dostupné z:
<https://www.polesovice.cz/organizace/spolky-sdruzeni/>

Stávající ŠVP: Školní vzdělávací program Barevná škola od 1.9.2018. *Základní škola Polešovice* [online]. [cit. 2024-06-14]. Dostupné z: <https://www.zspolesovice.cz/skolni-vzdelavaci-prgram-stare-svp/378-soucasny-svp>

ŠVP Společně objevujeme svět. *Základní škola Polešovice* [online]. [cit. 2024-06-14]. Dostupné z: <https://www.zspolesovice.cz/skolni-vzdelavaci-prgram/522-svp-spolecne-objevujeme-svet>

Vize rozvoje školy. *Základní škola Polešovice* [online]. [cit. 2024-05-26]. Dostupné z:
<https://www.zspolesovice.cz/vize-rozvoje-skoly>

Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 14. - 15.6.2002. *Volby.cz: Český statistický úřad* [online]. [cit. 2024-06-13]. Dostupné z:
<https://www.volby.cz/pls/ps2002/ps451?xjazyk=CZ&xkraj=13&xokres=7202&xobec=592510>

Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 8.10. – 9.10.2021. *Volby.cz: Český statistický úřad* [online]. [cit. 2024-06-13]. Dostupné z:
<https://www.volby.cz/pls/ps2021/ps311?xjazyk=CZ&xkraj=13&xobec=592510&xvyber=7202>

Volby do zastupitelstev obcí 01.11. - 02.11.2002. *Volby.cz: Český statistický úřad* [online]. [cit. 2024-06-13]. Dostupné z:
<https://www.volby.cz/pls/kv2002/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=1&xnumnuts=7202&xobec=592510>

Volby do zastupitelstev obcí konané 23.09. – 24.09.2022. *Volby.cz: Český statistický úřad* [online]. [cit. 2024-06-13]. Dostupné z:
<https://www.volby.cz/pls/kv2022/kv1111?xjazyk=CZ&xid=1&xdz=6&xnumnuts=7202&xobec=592510&xstat=0&xvyber=0>

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Znak městyse Polešovice

Zdroj: *Městyse Polešovice*. Brno: F.R.Z. agency, 2018, s. 4.

Příloha č. 2 – Listina Rudolfa II. z 3. dubna r. 1595 povyšující Polešovice na městečko

Zdroj: ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1995*. Velehrad: Historická společnost Starý Velehrad, 1995.

Příloha č. 3 – Současná podoba kostela sv. Petra a Pavla

Zdroj: MATUCHA, Ladislav. O kostele. *Městys Polešovice* [online]. [cit. 2024-06-01].

Dostupné z: <https://www.polesovice.cz/mestys/farni-kostel-sv-petra-a-pavla/o-kostele/>

Příloha č. 4 – Nová budova Občanské záložny postavená v r. 1882, dnešní úřad městysu

Zdroj: ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1995*. Velehrad: Historická společnost Starý Velehrad, 1995.

Příloha č. 5 – Pohled na městečko na počátku 20. století

Zdroj: ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1995*. Velehrad: Historická společnost Starý Velehrad, 1995.

Příloha č. 6 – Lidový dům postavený v r. 1927

Zdroj: ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1995*. Velehrad: Historická společnost Starý Velehrad, 1995.

Příloha č. 7 – Báseň složená Dagmar Bartošíkovou k příležitosti rozloučení se starou školou

*„Chodbami úzkými mého dětství
plnými tajemství mne vede krok,
chodbami úzkými, kde čas nespí,
kde v letu s rokem potká se rok,
chodbami, kde zakleto je dětství a mládí,
mne vede krok, mne vede krok.
Jak rádi na Tě vzpomínáme,
Ty naše školo staříčká,
Jak ses nám malým zdála preveliká
a jak jsi dnes po letech maličká.
Tvé skráně zryla neúprosná kola
a dnes náruč otevírá nová, krásná škola.
Dychtivě čeká s tváří nepopsanou
až projdou její krásnou, novou branou
maličcí žáci – děcka růžolíci,
až oživnou třídy dosud spící.
Bud' zdráva školo – krasavice mladá,
ať má Tě věčně mládež ráda,
Tvou oslavou celá ves dnes zní
necht' nikdy jim život v Tobě nezevšední!
Bud'te zdraví všichni, kdož dali jste škole vznik,
Vám, především, patří našich dětí dík.“*

Zdroj: SOkA UH, fond MNV Polešovice, inv. č. 1, s. 310–311.

Příloha č. 8 – Nová budova Základní školy Polešovice v r. 1957

Zdroj: ČOUPEK, Jiří, Romana HABARTOVÁ, Miloslav POJSL a Robert SNÁŠIL. *Polešovice 1595–1995*. Velehrad: Historická společnost Starý Velehrad, 1995.

Příloha č. 9 – Současná podoba budovy Základní školy Polešovice

Zdroj: Historie školy. *Základní škola Polešovice* [online]. [cit. 2024-05-20]. Dostupné z: <https://www.zspolesovice.cz/historie-skoly>